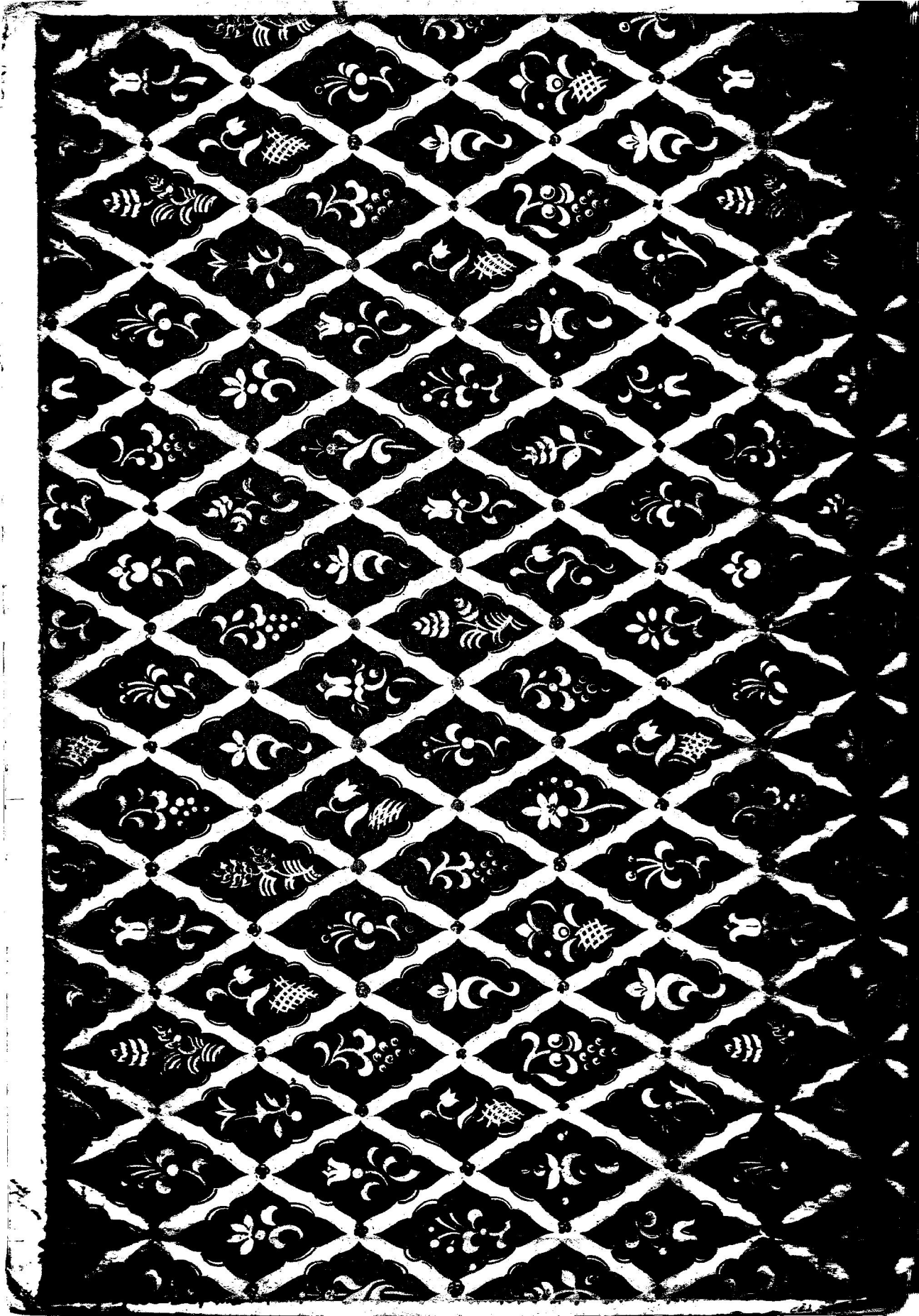

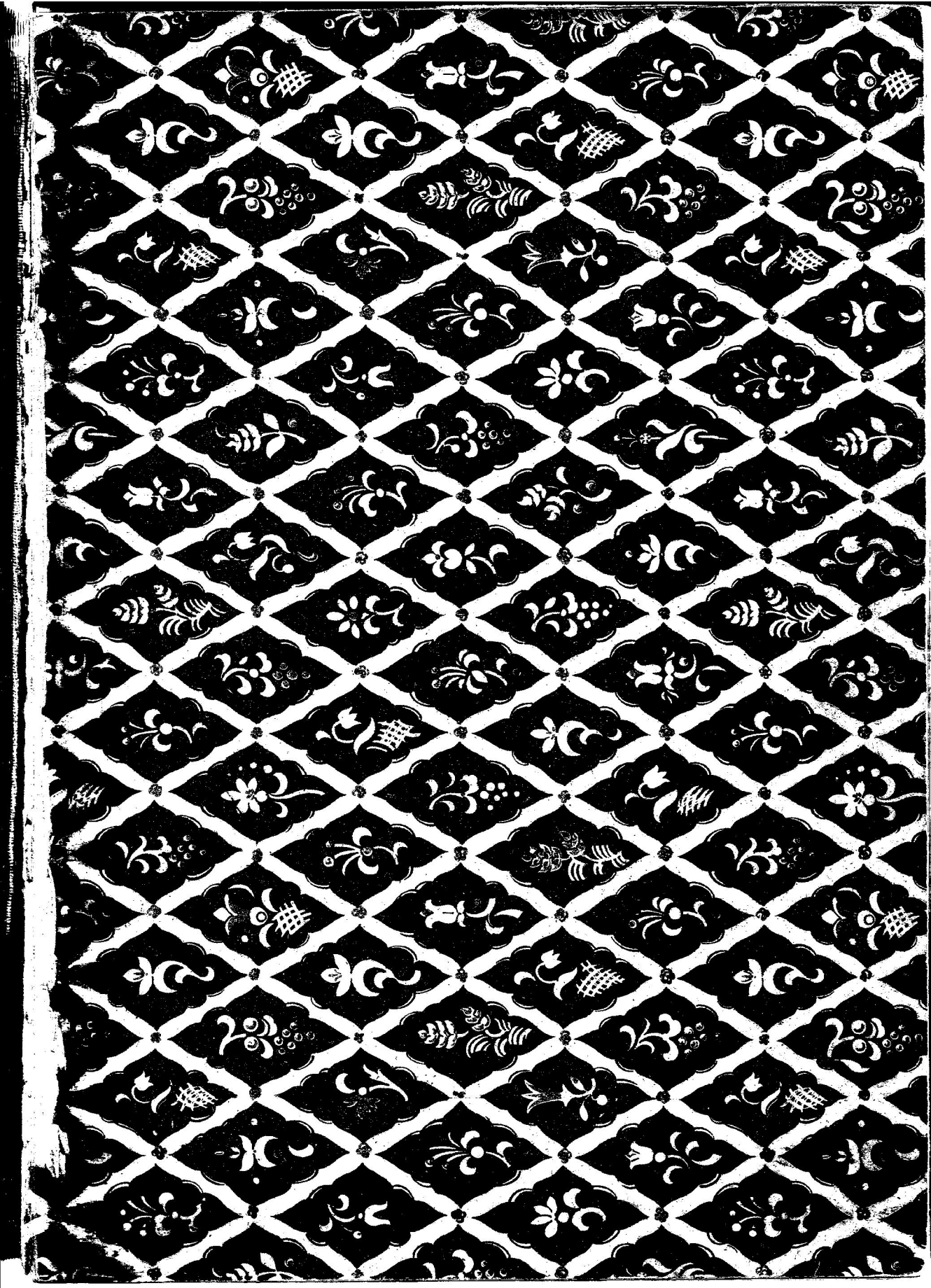
LUDMILA TESAŘOVÁ

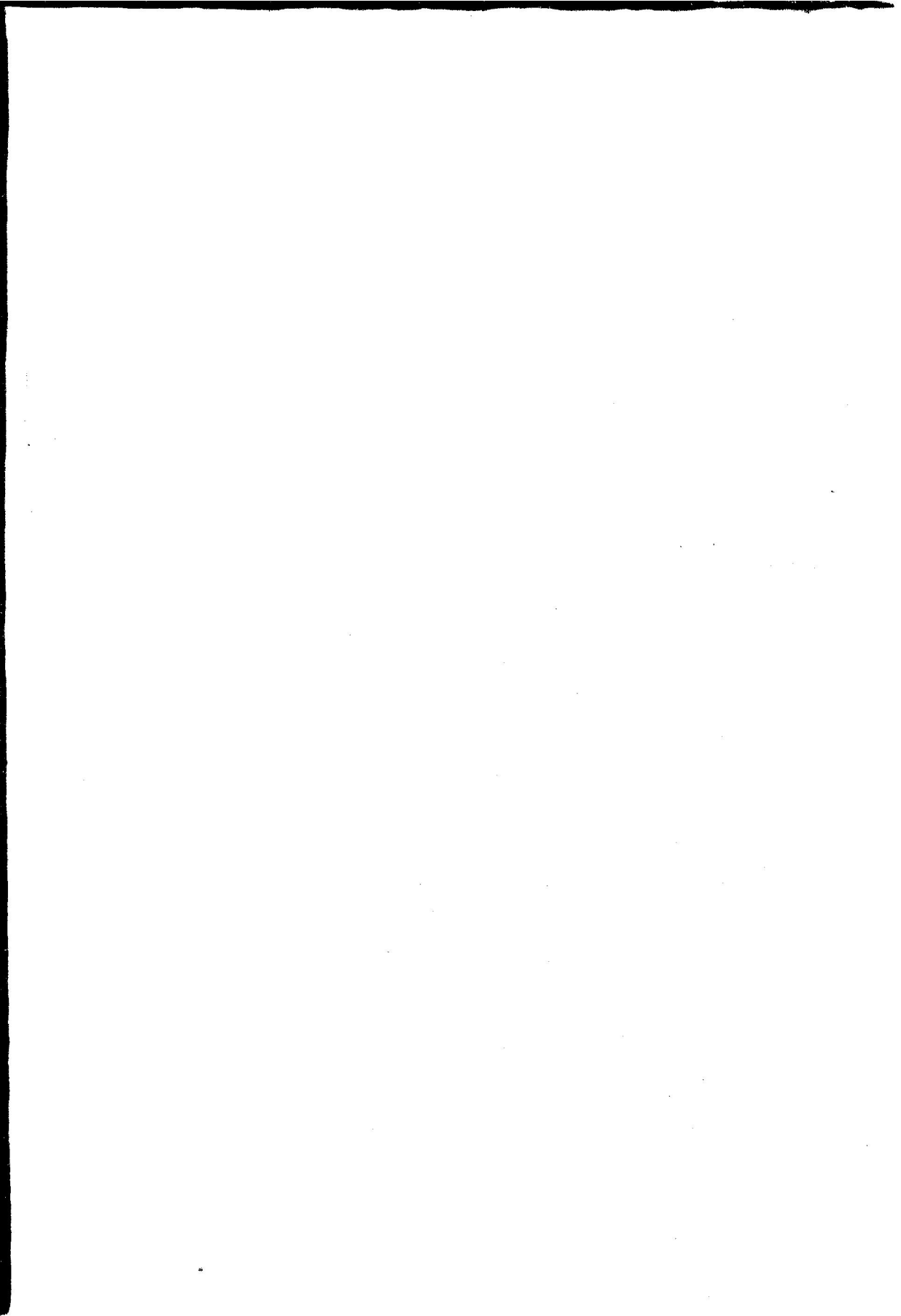
ZA KOUZELNOU BRANOU

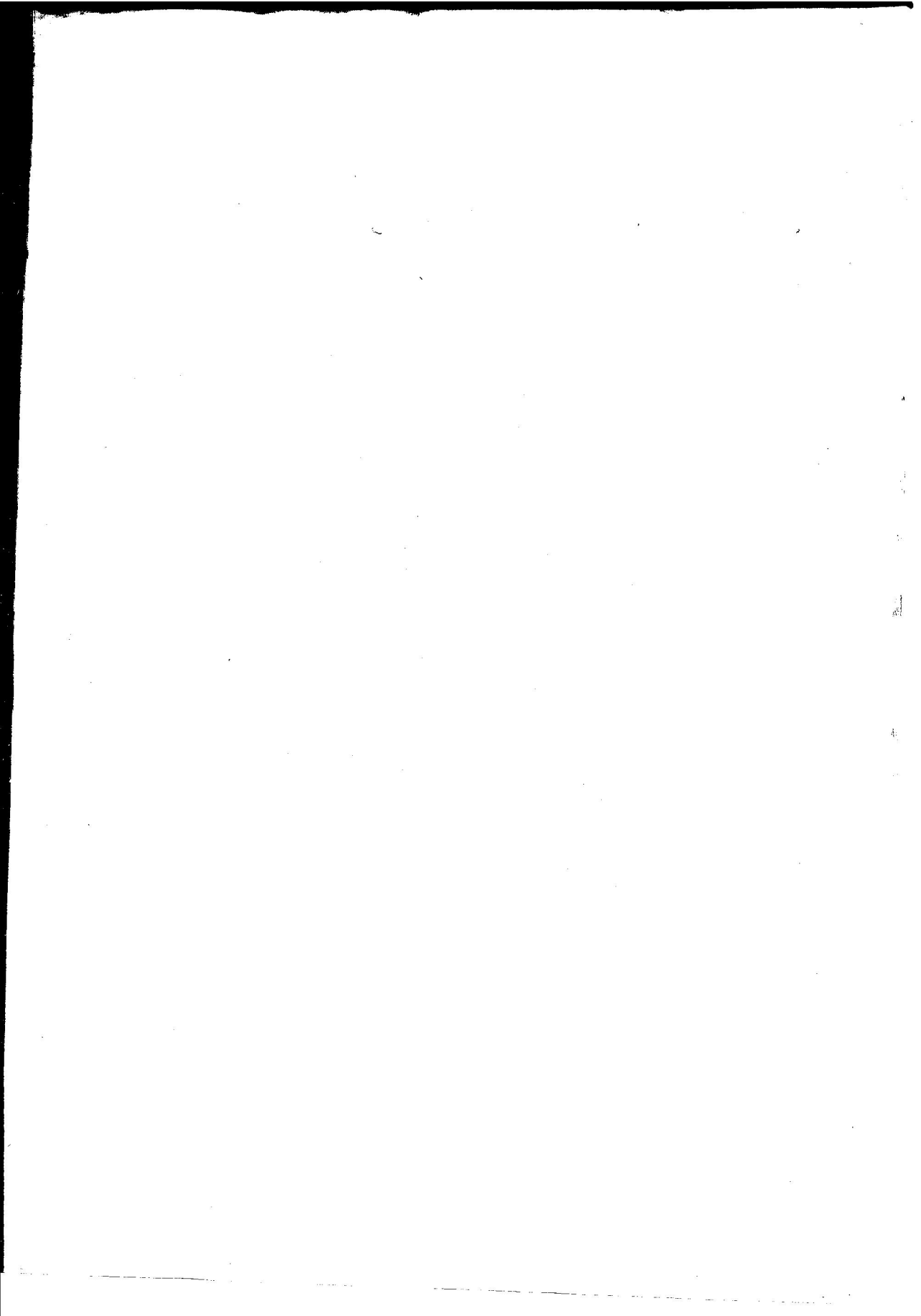
Nakladatel E. Weinfurter Praha II.

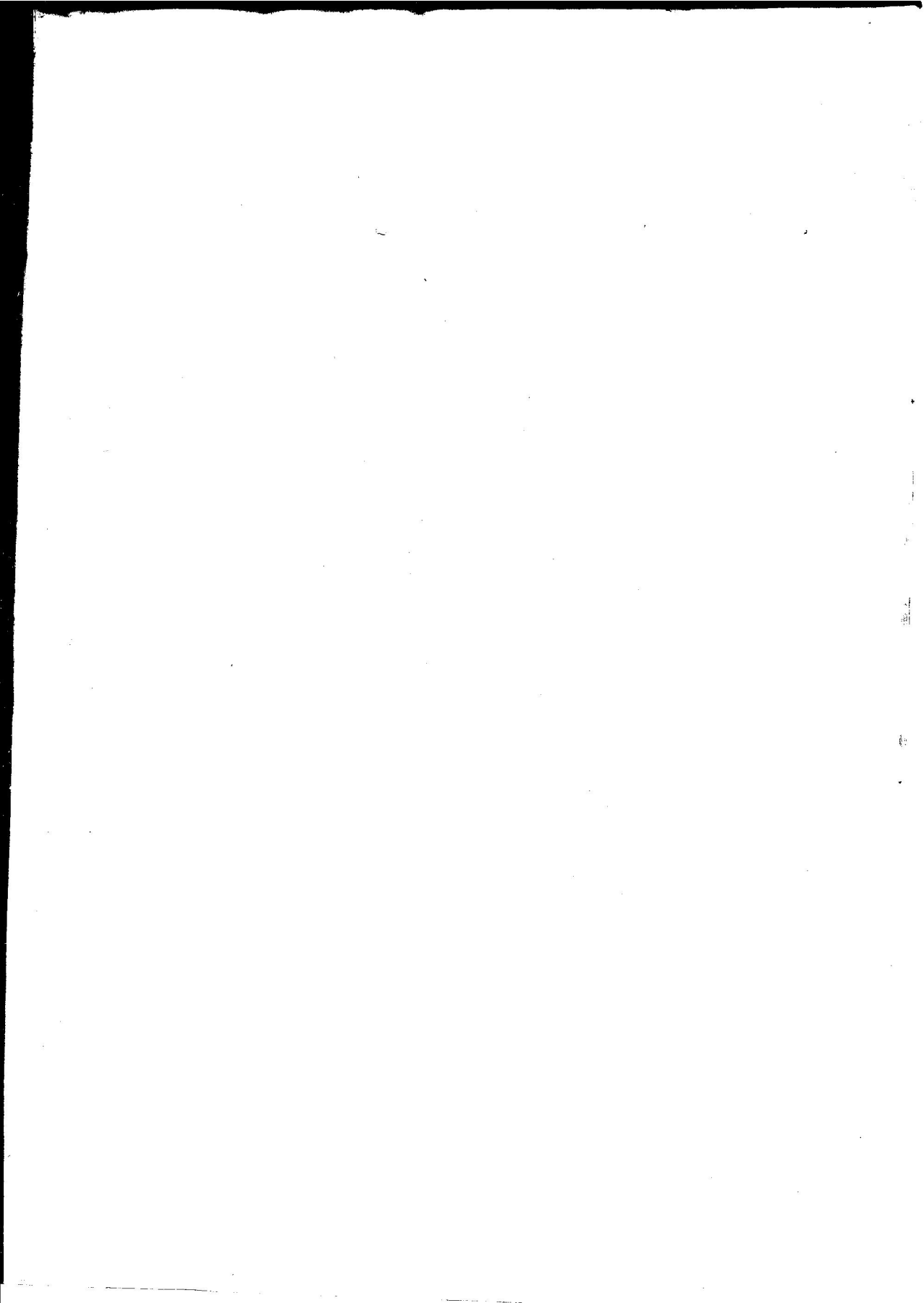

ZA KOUZELNOU
BRANOU

Ludmila Tesařová:

ZA KOUZELNOU BRANOU

PŮVODNÍ ČESKÉ POHÁDKY

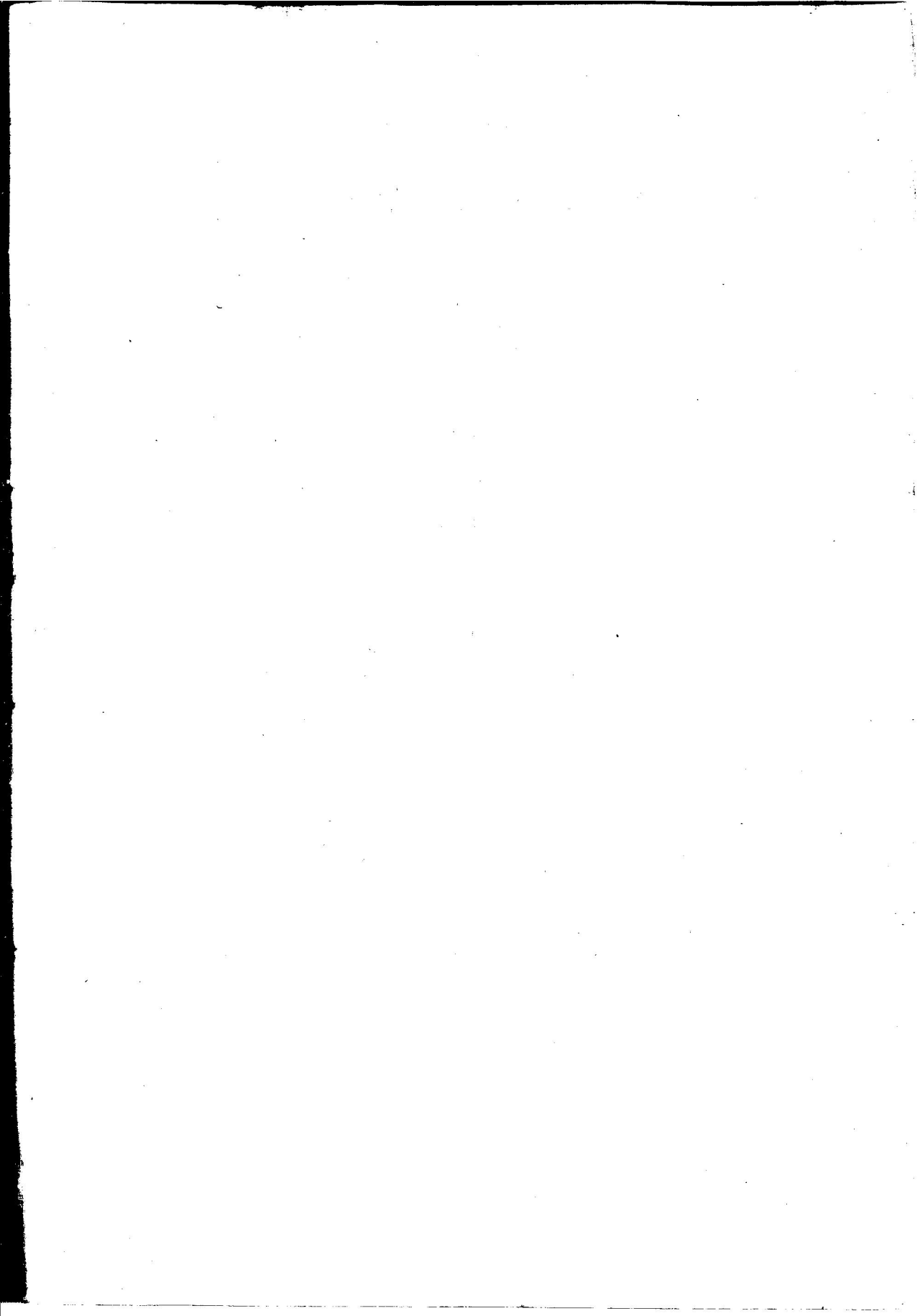
Illustroval

Artuš Scheiner.

1932

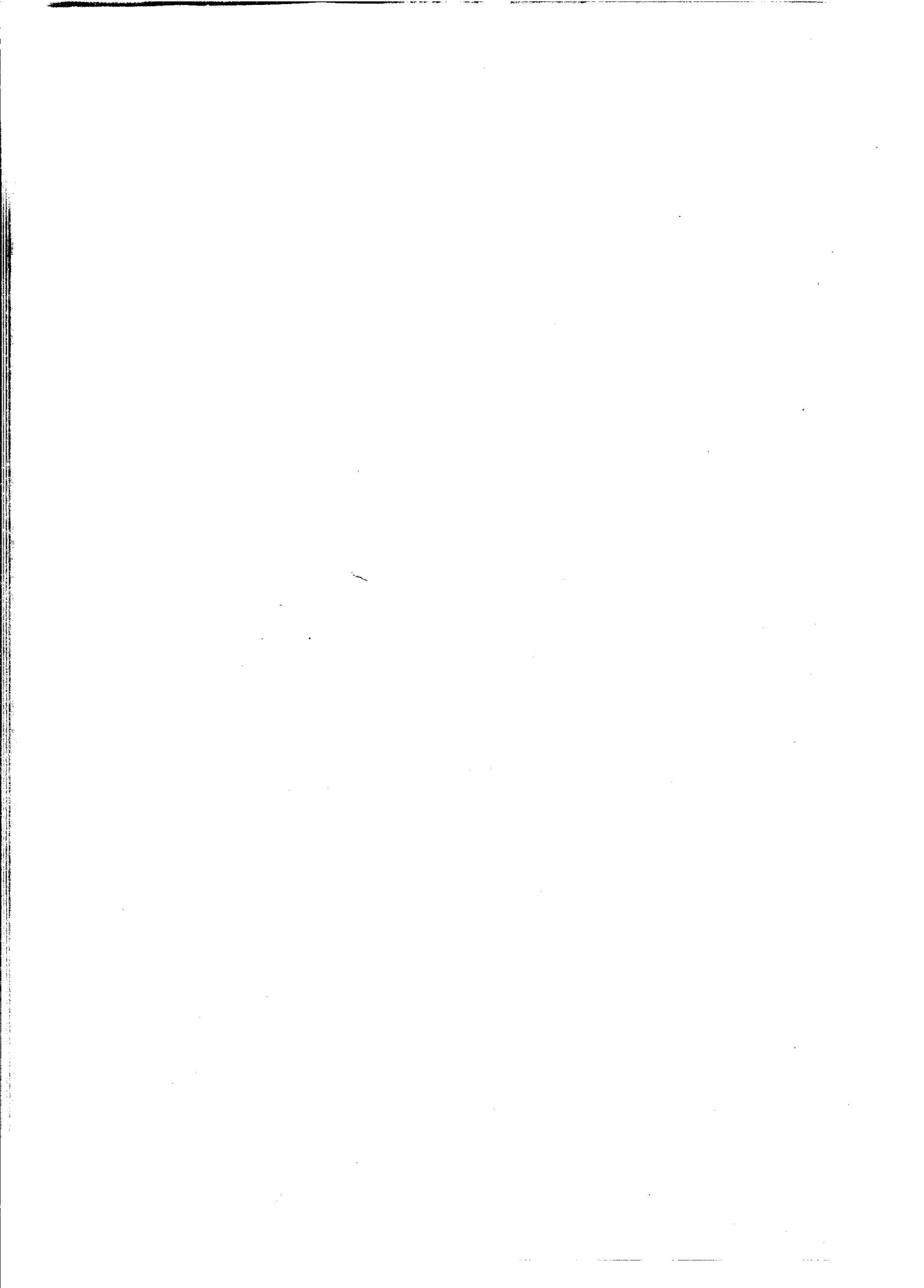
Nakladatel E. Weinfurter v Praze II.

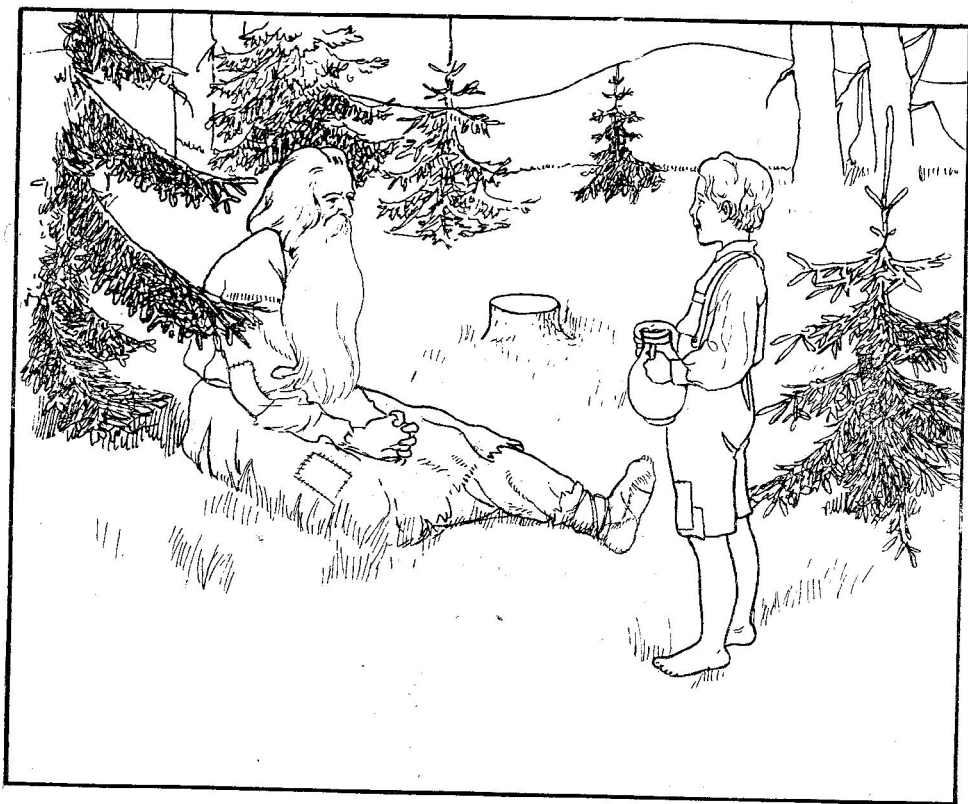

Rozmilý
Rozmilým dětem svých synovců

připisuje

teta Mila.

JIRKA A KRAKONOŠ.

Malého Jirku poslala matka do lesa sbírat jahody. Dala mu džbánek do ruky a řekla: „Hleď, Jirko, ať nasbíráš plný. Jahody prodáme a koupíme si chléb.“

Jirka si poskočil a utíkal do lesa. Znal dobře místa jahodami porostlá. Zamířil tam, ale tu shledal, že včerejší déšť mnoho jahod otloukl. Dá mu tedy hledání jahod více práce — nenaříkal však. Přecházel s místa na místo a pilně sbíral.

Tak došel až na kopec mlázím porostlý. A jak tu rozhrnul větve, spatřil na zemi mezi stromy rozloženého velikého starce.

Byl to Krakonoš. Ležel na trávě, ale nespal. Díval se na Jirku. Jirka ho neznal, zprvu se ulekl, ale když se podíval do očí Krakonošových, které dobrotivě na něho hleděly, všechn strach ho přešel. Pozdravil, usmál se a sbíral dál.

Krakonoš zavolal na Jirku: „Co hledáš?“

„Jahody sbírám,“ odpověděl Jirka.

„A pro koho?“

„Pro maminku, ona je prodá a koupí chleba.“

Po chvílce zas se ozval Krakonoš. „A což, ty Jirko, dal bys mi pár těch jahod? Mám hlad!“

Jirka mu podal svůj džbáněk. „Vezměte si odtud, nasbírám si ještě dost!“

Krakonoš si vzal džbáněk, jedl, jedl — až jahody všechny snědl! A když Jirka přinesl hrst nově nasbíraných a do džbánku je dával, poznal, že je prázdný. Zaraženě podíval se do džbánku a zas na Krakonoše. Tento řekl: „Hněváš se, že jsem ti jahody snědl? Měl jsem hlad!“

„Nehněvám se,“ řekl Jirka, „ale už vidím, že dnes nenasbírám plný džbáněk. Sluníčko už hnedle zapadne.“

„I nasbíráš, synáčku, nasbíráš! Já sám ti pomohu,“ sliboval Krakonoš. „Děkuji ti, žes mi jahody dal, byly sladké, dobré. Jdi, sbírej dál, já ti přijdu pomoci!“

Jirka vzal džbáněk do ruky a pilně sháněl jahody po mlázi. Mezitím slunce klonilo se již k západu. Jirka měl sotva čtvrtinu džbáňku naplněnu a již na jahody skoro neviděl. Těšil se však tím, že stařec také sbírá a jemu pak do džbáňku přidá.

Když ale přišel k místu, kde Krakonoše prve uzřel — seznal, že se tento ani s místa nehnul a spí. Jirka si vzdychl: „Co teď? Již dojistá více jahod nenabírám. Co tomu řekne maminka?“

Tu Krakonoš otevřel oči a zvolal: „Nu, což — Jirko, máš-li plný džbáněk?“

„Ach ne, nemám, již na to sbírání nevidím!“

„A nehněváš se na mne, že jsem ti nepomohl?“

„Nehněvám se,“ řekl Jirka, „usnul jste, jakáž pomoc. Přivstanu si ráno a snad doplním džbáněk, než maminka vstane.“

Jirka měl se k odchodu. Krakonoš povstal se země, ujal ho za ruku a řekl: „Tys dobrý hoch! Nechci abys proto, žes mi jahody dal, trpěl s maminkou hlad. Pojď, budem sbírat spolu. Abychom na jahody viděli, dáme si k nim světýlka!“

Sehnul se k zemi, nabral do hrsti písku a rozhodil ho kolem a hned zazářilo kolem na sta drobnoučkých světýlek. A kolik jahod, tolik světýlek tam bylo — na každé jahůdce sedělo světýlko, jako čepička na hlavičce!

„Jemináčku!“ zvolal Jirka, „kdyby to tak maminka viděla, ta by měla radost! Jaká je to krása!“

Krakonoš se mile usmál a pohladil Jirku.

„Sbírej, Jirko, sbírej,“ pobídl pak hoch a sám též pilně sbíral, tak že za chvíli měli plný džbánek. Jirka se zaradoval, pěkně za pomoc poděkoval, přikryl jahody listím a pospíchal domů.

Však už maminka stála před chalupou a plna starostí čekala na něj.

Mezitím, co potom maminka doma chystala misku, aby na ni jahody vysypala, vypravoval jí Jirka o svém setkání se starcem v lese.

Maminka ho pochválila, že dal hladovému starci jahody.

„Chudák,“ povídala, „byl asi unaven a hladov, škoda, žes neměl kousek chleba, abys mu ho podal, jistě by se byl zaradoval. Jahody hlad nezaženou, ale aspoň na chvíli občerství.“

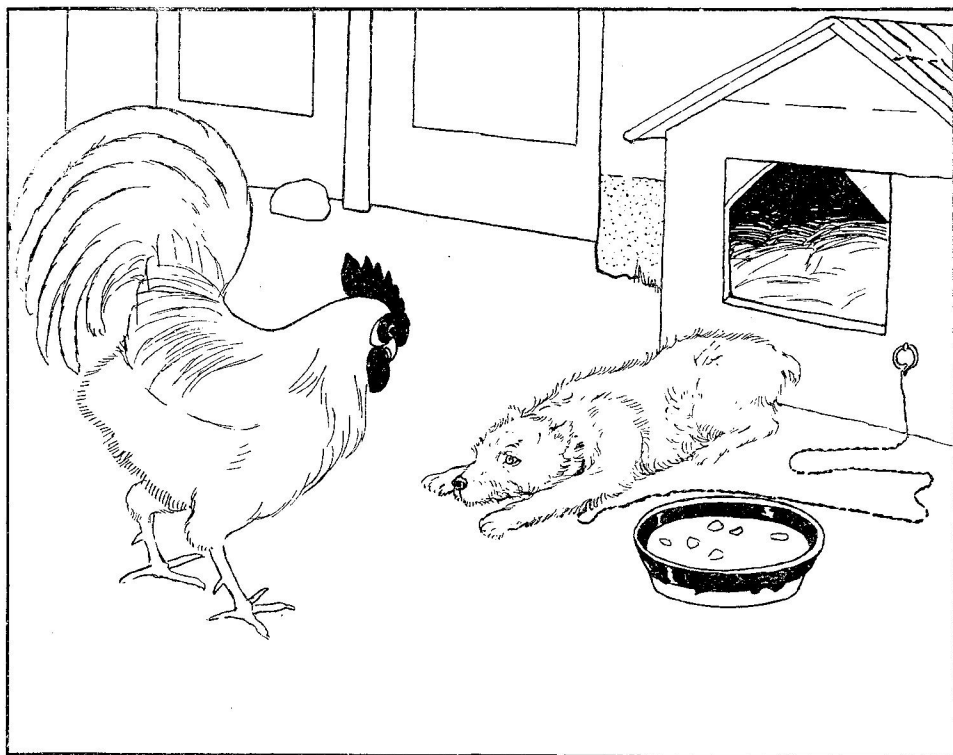
Když pak jí podal Jirka džbánek a ona doň nahlédla, vykřikla překvapením a zvolala: „Jirko, hochu, ten velký stařec, to byl sám Krakonoš — jen se podívej, jak štědře tě obdaroval!“

Vysypala jahody na misku a ty zazvonily jasným zvukem — bylyť všecky zlaté!“

Jirka přiskočil k mamince, obejmul ji a pln radosti zvolal:

„Má zlatá maminko, to je všecko tvoje!“

JAK ŠEL KOHOUTEK NA POSVÍCENÍ.

Pes Puntík ležel na dvoře před boudou. Nevšimal si mísy plné mléka a chleba, kterou mu hospodyně přinesla a spal. Vlastně nespal, jen tak oči přimhuřoval a spokojeně oddychoval.

Přišel k němu kohoutek a povídá: „Co že ty, Puntíku, dnes ani o snídani nestojíš?“

Puntík zvedl hlavu: „Hm, nechce se mi do chleba, měl jsem včera tolik pečeně a jiných dobrých věcí!“

„Kde's byl?“ ptal se kohoutek.

„Na posvícení s pánem,“ řekl hrdě Puntík.

„Na posvícení?“ divil se kohoutek — „a co je to?“

„Inu, je vidět, že jsi teprv nedávno na světě,“ ušklíbl se Puntík. „Na posvícení, každý, kdo přijde, má se dobře, jí samá dobrá jídla.“

„Hm, hm,“ kroutil hlavou kohoutek, „také bych tam chtěl jednou jít!“

Odešel zamyšlen ke slepičkám.

Zanedlouho nato zaslechl kohoutek u plotu, že bude zítra posvícení ve vsi za lesem. A hned mu napadlo, že se tam půjde podívat. Dříve však šel se poradit se slepičkou.

„Nevím, jak u cizích lidí pochodíš,“ řekla slepička, „nikdo tě nezval.“

„Ale, co na tom,“ povídá kohoutek, „vždyť se chci jen podívat — a což ty, slepičko, šla bys také se mnou?“

Co ti to napadá, kohoutku, vždyť přece nemohu kuřátka tady nechat samotna!“

„To je pravda,“ přisvědčoval jí kohoutek, „ale víš co, něco ti přinesu!“

„No, dobře, kohoutku, já vím, žes upřímný, mně ani nemusíš něco nosit, ale na kuřata nezapomeň, to víš, děti — ty jsou na pochoutku lačny.“

Tak tedy druhého dne časně ráno kohoutek rozloučil se s kuřátkem i se slepičkou a šel.

Na cestě našel malý vozíček s provázkem. Z radoval se — „vida, to se mi zrovna hodí!“ Popadl provázek zobáčkem a táhl vozík za sebou.

Když přišel do lesa, potkal zajíčka. Zajíček volal: „Kam jdeš, kohoutku?“

„Na posvícení,“ odpověděl kohoutek.

„A co to je?“ ptal se zajíček.

„Každý, kdo na posvícení přijde, má se dobře,“ poučil jej kohoutek.

„Vezmi mne s sebou,“ prosil zajíček.

„Tedy pojd, bude nám veseleji.“

A šli spolu. Chvilku táhl vůz kohoutek. Zajíček si sedl a byl kočím — chvilku zas táhl zajíček a kohoutek si sedl do vozu.

Pěkně se jim cestovalo. Sluníčko hřálo a kohoutek zpíval: „Kykyryky kýtí, sluníčko nám svítí.“

Tak se dostali až ke vsi. Co teď? Kohoutek se rozhlédl a zamířil pak k první chalupě. Na cestě potkali husu. Husa utíkala od chalupy, jakoby jí hlava hořela. Kohoutek zaskočil ji cestu a ptal se jí, proč tak utíká?

„Ach, zle je, zle,“ povídá husa, „u nás bude posvícení!“

„A ty odtud utíkáš?“ divil se kohoutek. „Na posvícení přece každý se má dobře, proto také my k vám jdeme.“

„Nechodte tam,“ varovala je husa, vratte se dokud je čas! Věřte, nic dobrého vás tam nečeká!“ Domluvila a utíkala dál.

Zajíček už chtěl běžet za ní, ale kohoutek se zasmál a povídal: „Snad bys jí nevěřil? Je to hloupá husa! Jen pojd, zajíčku, kupředu!“ A šli. Vešli do dvora — tam bylo ticho, ale zato z kuchyně ozýval

se hřmot. Líbezná vůně pečení pronikala na dvůr. Kohoutkovi sbíhaly se sliny na jazýčku — ó, to bude dobrota! Odněkud z domku ozval se psí štěkot. Zajíček se zatřásl jako list. „Utecme, kohoutku,“ volal ustrašeně.

A než mu to kohoutek mohl rozmluvit, pádil i s vozíkem, v němž kohoutek seděl, přes dvůr a rovnou do otevřené kůlny.

Kohoutek vyskočil z vozíku, chtěl zajíčka vyplísnit za jeho bázeň — ale honem zas zobáček zavřel, a zděšeně zahleděl se před sebe. — Tu na slámě na zemi ležela zaříznutá husa! Ó, to se mu nelíbilo! Přikrčil se i se zajíčkem do koutka a oba čekali, co se bude dítí dále.

Netrvalo dlouho, přišla hospodyně pro husu a kohoutek ku svému ustrnutí zcela dobře slyšel, co povídala hospodáři.

„Pantáto, jedné husy budeme mít málo na posvícení, dám na pekáč ještě kohouta.“

„No dej,“ odpověděl hospodář, „a k večeri upečeš zajíčka — to budou hody!“

Zajíčka i kohoutka obcházela mráz — oba se třáslí, jakoby již poslední jejich hodinka se blížila.

Sotvaže hospodyně s pantátou odešla, šeptal kohoutek „Slyšel jsi zajíčku?“ „Slyšel“, odpověděl zajíček, „co si teď počneme?“

Obě nešťastná zvířátka radila se teď, jak by odtud co nejdříve utekla — vtom zavanul vítr a zavřel dveře kůlny — bum! Kohoutek až vyskočil, jak se ulekl. Teď jsou oba jako v pasti.

„Ach, že jsme neposlechli husí rady,“ naříkal zajíček.

Kohoutek, ač sám měl strachu dost, těšil zajíčka. „Náрек nám nepomůže, musíme hledět nějak odtud vyvázat.“

Kohoutek i zajíček obešli uvnitř celou kůlnu a tu objevili mezi prkenou stěnou a zemí — skulinu. Kohoutek povídá: „Škoda, že není větší, tudy bychom mohli utéci do polí.“

„O to je nejmenší starost, uděláme si tu hnedle průchod,“ radostně řekl zajíček.

Přiskočil a oběma předníma nožkama hrabal do země, že se v kůlně jen prášilo! A vida, za nedlouho byl otvor tak veliký, že zajíček i kohoutek tudy pohodlně proklouznouti mohli. Zajíček vstrčil hlavu — rozhlédl se kolem a když viděl, že nikoho na blízku není, proklouzl ven a jako šipka uháněl polem, tak že mu kohoutek ani postačit nemohl.

Udýcháni, ale při tom plni radosti nad šťastným vyváznutím z nebezpečí, odpočinuli si na mechu v lese. A tu teprv kohoutek pohřešil vozíček.

„No, jakáž pomoc — výsluhu tak jako tak jsme žádnou nedostali — ale co přinesu kuřatům? Inu, musí jim to slepička nějak vymluvit!“

„Proto se nermuť,“ těšil ho zajíček, „přiveď kuřátka do lesa — hled, co je tu jahod červených i borůvek.“

Kohoutek okusil jahody a věru, chutnaly mu znamenitě.

„Ba, to je pravé posvícení,“ liboval si při tom. S prázdnem přišel kohoutek domů a když pak vypravoval slepičce o posvícenské příhodě — zakývala hlavičkou a litujíc husičku, povídala:

„Vida, vida, co jednomu přináší radost, druhému přináší žalost!“

PŮVOD SVATOJANSKÝCH MUŠEK.

Když Pán Ježíš po světě putoval, chodíval s ním nejčastěji svatý Petr a svatý Jan.

Jednoho dne k večeru došli k vesničce, ležící nedaleko lesa. Pán Ježíš byl již velmi unaven a toužil po odpočinku.

Bylo to na počátku léta, kdy kvete jasmín a růže. Vzduch byl pln vůně. Louky oděny byly krásným, pestrým kvítím. Z lesa roznášel větřík vůni zrajících jahod a planých růží. Líbezná zvuky ptáčích písní daleko odtud se rozléhaly a svěží mladá

zeleň stromů vábila k sobě — vše jakoby volalo: „Pane, pojd, odpočiň si ve středu našem!“

A Pán Ježíš, jenž přírodu tak velice miloval, rozhodl se ztráviti noc pod širým nebem na vonném mechu. I vešel s druhy svými do lesa.

Petr, starostliv o pohodlí Pána Ježíše, vyhledal kyprý, vysoký mech, a tu pak položili se všichni k odpočinku.

Setmělo se. Pán Ježíš usnul brzy, Petr a Jan však nespali. Posadili se, každý z jedné strany vedle něho, a měli bedlivý pozor, by nic nerušilo spánek Mistrův.

Tu pojednou rozlehl se ztichlým lesem dětský pláč. Petr se ulekl, obával se, že Pána Ježíše pláč ten vzbudí. Zachmuřiv čelo, pátral zrakem v šeru lesním, co se děje.

Jan zvedl se tiše se země a šel plačícímu dítěti vstříc. Tlumený dětský pláč zněl tak žaluplně lesem, že Janu nad tím srdce lítostí se sevřelo.

Nedaleko místa odpočinku spatřil Jan malé děvčátko; klečelo na zemi a plačíc hledalo něco v mechu. Přistoupil blíže a ptal se ho:

„Proč pláčeš?“

Děvčátko pozvedlo k němu uslzený obličej a s pláčem pravilo: „Ztratila jsem stříbrný peníz, vypadl mi zde z ruky do mechu a nemohu jej nalézt.“

„Milé dítě, nyní v té tmě ho sotva nalezneš. Čí je ten peníz?“ tázal se Jan.

Děvčátko tichým, pláčem přerývaným hlasem odpovědělo: „Je to můj první výdělek; dostala jsem ho za to, že pasu husy. Já jsem se tolik těšila na to, jakou radost udělám mamince, až jí ho dám!“

„Ubožátko,“ řekl Jan, „jak rád bych ti pomohl a tvou ztrátu ti nahradil — leč sám nemám peněz.“

Zatím přiblížil se též Petr. Jan obrátil se rychle k němu. „Petře, pomoz! Máš-li stříbrný peníz, daruj ho děvčátku!“

Leč Petr též neměl ani haléře. Křesadlo k rozdělání ohníčku, jímž by posvítili, neměli též. A tak tu stáli oba v rozpacích nemohouce děvčátku pomoci, ani je upokojiti.

Petr těšil dítě: „Neplač, jdi domů, dceruško, pomůžeme ti označiti toto místo, vrať se sem ráno, pak peníz spíše nalezneš.“

Ale děvčátko nechtělo odejíti. Znovu schýlilo hlavu k zemi a nový proud slzí jeho skrápěl mech i travu.

Petr vida, že marné jsou jeho domluvy, odcházel. Jan, jemuž tichý dětský žal srdce rozrýval, vzdychl polohlasitě: „O kdyby to věděl Pán Ježíš, jistě by pomohl!“

Petr zaslechl jeho slova i řekl: „Snad bys, Jene, nebudil Mistra pro tuto nepatrnou dětskou nehodu? Sám víš, jak unaven je dnes!“

„Vím, vím,“ zašeptal Jan, „ale jest mi tolik líto dítěte. Vím též, že kdybych jej probudil, prominul by mi to a pomohl by jistě rád!“

A náhle přiblížil se k Pánu Ježíši a než tomu Petr mohl zabrániti, sehnul se k Pánu a zašeptal prosebně: „Mistře“ — — Pán Ježíš otevřel oči, usmál se a tázal se: „Čeho si přeješ, můj milý?“

A když Jan svou prosbu přednesl, pohlédl naň Pán Ježíš zrakem plným nevýslovné dobroty a lásky. I vstal hned a pospíšil k děvčátku. Pohládl je po uplakaném líčku a pravil: „Neplač, pomohu ti, abys peníz spíše našla.“

Vztáhl ruku nad místem, jež skropily dětské slzy, zachytnuvší se jako krůpěje nejčistší rosy na mechu. A hle — v tom okamžiku každá ta slzička změnila se v mušku, jasné, zelenavé světélko vydávající. Mušky poletovaly záříce jako drobounké hvězdičky. A hned bylo při zemi tak jasno, že všechen mech kolem byl ozářen.

S úžasem hleděl Petr i Jan na čarokrásné to divadlo.

I děvčátko chvíli překvapeně dívalo se na ta živá světélka. Pojednou s hlasitým, radostným výkřikem sehnulo se a zvedlo svůj penízek z mechu — a tu viděl Petr i Jan, že je to penízek nepatrné ceny, za nějž by sotva bochníček chleba se koupil.

„Zaplat Pánbůh,“ děkovalo děvčátko, a zářící radostí ubíhalo z lesa, pevně v dlaní svírajíc svůj malý poklad.

Pán Ježíš hledě za dítětem, zašeptal: „Požehnaní mé buď s tebou!“ —

Petr, v jehož tváři pohnutí se zračilo, zahleděl se tázavě na Mistra.

„Jen pověz, co máš na srdci,“ vybídl jej Pán Ježíš.

Petr váhaje okamžik, pravil: „Děvčátko má jistě chudou matku, pověz, Mistře, proč neproměnil's jeho nepatrný penízek ve zlatý? Tobě vše učiniti možno jest.“

Pán Ježíš odpověděl: „Kdybych tak byl učinil, což nepokazil bych tím nejčistší radost srdce dětského? Ten nepatrný, vlastní penízek, dítětem matce darovaný, jest důkazem velké lásky dětské, kteráž s sebou požehnání přináší!“

Petr mlčky přisvědčil a Jan dojat, políbil lem roucha Ježíšova. Pán Ježíš obrátil se k Janu a přivinuv jej k sobě pravil: „Dobře jsi učinil můj milý Jene, žes mne vzbudil a v důvěře své o pomoc mne požádal. Tvou zásluhou změnil se dětský žal v úsměv radosti a štěstí. Na památku toho objeví se v lese každoročně touto dobou množství těchto zářivých mušek svatojanských — z dětských slzí povstalých.

PTÁK ZLATOHLAV.

Mezi obyvateli královského města panoval velký zármutek. A jakž jinak — vždyť jediná dcera královská, princezna Růženka, den za dnem slábla a hynula jako vadnoucí květina. Nikdo neznal léku a pomoci proti její chorobě.

Až tu jednoho dne přišla do královského zámku podivná, poutnickým rouchem oděná stařena — vlasy jako sníh bílé splývaly jí až k patám. Nikdo nevěděl odkud přišla a jak se do zámku dostala — pojednou stála u lože princezny Růženky.

Sklonila se k ní a pravila: „Podivná je nemoc tvá, podivným též způsobem může býti vyléčena. Až uslyšíš zpívat ptáka Zlatohlava, který poletuje v zahradě Růžové královny, budeš zdráva! Však ten, kdo ptáka Zlatohlava ti přinese, nesmí za službu svou odměny žádati — jen pouhé „Zaplat Pánbůh,“ ať jemu dostačí! Jinak ani zpěv ptáka Zlatohlava ti nepomůže.“ — —

Jak přišla — tak zmizela záhadná ta stařena.

A tu teprve král s královnou se vzpamatovali. Král zvolal: „Díky Bohu! Dceruška naše bude zdráva. Dojista nalezne se mezi našimi přáteli člověk nám oddaný, kterýž nám službu tuto prokáže.“

Hned dal král svolati do zámku rytíře a pány i pověděl jim, co řekla stařena.

Leč žádný z rytířů a pánů neměl chuti za pouhé „Zaplat Pánbůh“ vydati se na neznámou cestu pro ptáka Zlatohlava. Jeden po druhém vytráceli se nepozorovaně odtud, až zbyl jen zcela nepatrný počet rytířů a ti ujišťovali sice krále svou oddaností, ale určitě ničeho vykonati neslíbili. Dříve prý si vše doma rozmyslí. — Marně však čekal na ně král — nepřišli již.

Novina ta brzy rozhlásila se po celém městě. Lidé stáli na ulicích a živě o ní rokovali. Nedaleko zámku, kde právě byl hovor nejživější, zastavil se Štěpán, venkovský hoch, který ubíral se tudy do světa na zkušenou a vyslechl vše.

„To jsou pěkní přátelé,“ pomyslíl si v duchu. V té chvíli otevřela se zámecká brána, z níž vycházel královský průvod. V nádherných nosítkách seděla královna s princeznou Růženkou. Štěpánovi sevřelo se srdce lítostí, když viděl žalem sklíčené líce královny. A což teprve, když podíval se na princeznu Růženku! Krásná, něžná jako bílý kvítek, spočívala hlavinka její — jako bez života — na rameni královny.

Štěpán neubráníl se slzám. „Ubohá, krásná princezna. ubohá matička její,“ zvolal. Vzpomněl si v tu

chvíli na svoji vzdálenou matičku, jakou žalost měla, když před léty jí zemřela jediná dceruška, jeho sestřička.

A tu pojednou rozhodl se, že se pokusí o uzdravení princezny. Vydá se na cestu k zahradě Růžové královny! Snad se mu podaří odtud přinést ptáka Zlatohlava.

Nikomu se nezmínil o svém úmyslu a vydal se hned na cestu.

Kudy šel — tudy šel, až přišel jednou k večeru k rozvodněnému potoku. I viděl, že voda strhla lávku, po níž právě přecházel jakýsi stařeček. Štěpán nerozmýšlel se ani minutu, skočil do vody, zachytil tonoucího stařečka a vynesl jej na břeh.

Stařeček tuze děkoval Štěpánovi a pozval ho do své chaloupky. Štěpán šel s ním rád.

Stařeček vyptával se jej odkud a kam jde.

Štěpán se mu se vším svěřil a stařeček pravil: „Nemám čím bych se ti odvděčil za velkou službu, kterou's mi prokázal, jsem rád, že ti mohu aspoň poraditi.“

„Ó, stařečku, dobrá rada jest nad zlato,“ řekl Štěpán.

A stařeček pravil dále: „Slyšel jsem o zahradě Růžové královny. Jest k ní daleko! Za devátým vrchem, v devátém údolí, tam jest zahrada Růžové královny! Pojď, odpočiň si, abys se spánkem posilnil na dalekou cestu.“

Ulehli na slámu a spali. Druhého dne vyprovázal stařeček Štěpána až k potoku, zde uřízl vrbový

prut a udělal z něho píšťalku. Podal ji Štěpánovi a řekl: „Dobře ji opatruj! Kdyby tě do zahrady Růžové královny vpustiti nechtěli, pak na píšťalku zahrej!“

Štěpán poděkoval stařečkovi a vydal se na další cestu. Dlouho — dlouho chodil, než přešel devět vrchů. Ale konečně je přešel a dostal se do devátého údolí, odkud vanula mu vstříc líbezná, sladká vůně růží. — A než se nadál, stál před zahradou, obehnanou zlatým plotem, porostlým planými růžemi. Větve růží pnuly se do výše a keře byly tak husté, že nebylo jediné skuliny, kudy by Štěpán do vnitř zahrady nahlédnouti mohl. Obcházel plot a přišel k zavřené zlaté bráně, již zdobily tři oblouky z růží bílých, červených a žlutých.

Štěpán zabušil na bránu a čekal, otevře-li se. Leč brána zůstala zavřena a za ní ozval se tenounký hlásek zpívající:

„Já jsem rytíř Tulipánek — aj — aj — aj!
hlídám krásnou zahrádečku jako ráj.

Já jsem rytíř Tulipánek — bim — bam — bim,
do zahrady nikoho já nepustím!“

Štěpán klepal poznovu — prosil — vše marno! Rytíř Tulipánek, který za branou měl stráž, jej nepustil.

Tu vzpomněl si Štěpán na radu stařečkovu, vyňal píšťalku, kterou od něho dostal a jal se na ni hrát.

A kupodivu! Píšťalka hrála, jakoby na sta ptáčích hlásků v ní bylo ukryto! Mezitím co hrál, ozvali se v zahradě ptáčekové a houfem slétali se

přes plot k němu. Někteří posadili se až na jeho ramena. Štěpán hrál a hrál a jen se usmíval — už věděl, jaká čarovná moc je ukryta v píšťalce.

Když byl v nejlepším, pootevřela se zlatá brána a v ní objevil se malý mužíček v podivném ustrojení. Měl na sobě oděnění ze stříbrných lístků, na hlavě květinovou přilbu a v ruce držel vysokou berlu, na jejímž hořejším konci byl krásný červený tulipán.

Byl to rytíř Tulipánek. Pokročil blíže k Štěpánovi a zavolal: „Co tu děláš?“

„Hraji,“ odpověděl Štěpán a hrál dál.

„Nehraj,“ řekl Tulipánek, sice odletí nám všichni ptáci ze zahrady Růžové královny.“

Štěpán přestal hrát a rytíř Tulipánek svolával ptáčky do zahrady. Ale ptáčkové od Štěpána se nehnuli. Rytíř Tulipánek vida, že marné jest jeho volání, prosil Štěpána, aby ptáčky odehnal.

Štěpán, který věděl nyní, jakou moc má jeho píšťalka, pravil: „Odháněti ptáčků nebudu, chceš-li, převedu je do zahrady, slíbíš-li mi, že bude mi dovoleno promluvit s Růžovou královnou.“

Co zbývalo rytíři Tulipánkovi, než býti Štěpánovi po vůli! Otevřel zlatou bránu dokořán, Štěpán vešel do zahrady, při tom hrál na píšťalku — a všichni ptáčkové se zvedli a letěli za ním.

Jaká tu byla krása! Na tisíce růží pestřilo se tu. Byly zde besídky a loubí z keřů a stromů růžových. Uprostřed zahrady stála nádherná křišťálová besídka, kolem níž vinuly se úponkovité růže. Ve slu-

nečným jasů besídka zářila všemi duhovými barvami. V besídce na zlatém trůnu seděla Růžová královna — krásnější než všechny růže. Oděna byla rouchem stříbrem protkaným, dlouhé zlaté vlasy měla ozdobeny růžovými poupaty.

Kolem trůnu na stupních mechem pokrytých, jako kvítky spočívaly malé krásné dívenky. Šaty jejich podobaly se květům lilie, sedmikrás a aster. Ve dvou řadách kolem besídky tvořili stráž malí krásní hoši. Každý z nich držel v ruce květinu s vysokým stvolem — buď karafiát, zvonek, vlčí mák neb kosatec.

Růžová královna pokynula rukou Štěpánovi, aby přistoupil blíže a když tak učinil, tázala se, čeho od ní žádá?

Štěpán prostě vyprávěl proč přišel, pak sepal ruce a prosil: „Slituj se, královno, pošli princezně ptáka Zlatohlava, aby ji uzdravil svým zpěvem.“

Královna usmála se mile a tázala se: „Pověz, kdo tě sem poslal?“

„Nikdo mne neposlal,“ odpověděl, „z vlastní vůle na cestu jsem se vydal.“

„A jaké odměny se ti dostane za to?“

„Nežádám odměny,“ řekl Štěpán skromně, „je mi líto princezny i jejích rodičů, rád bych je potěšil.“

„Tys dobrý hoch,“ pravila královna laskavě, „mileráda bych vyplnila tvou prosbu — ale není to úplně v mé moci. Pták Zlatohlav má volnost — přilétá do mé zahrady ráno, když první paprsek

slunce růže ozáří. Tu zazní jeho čarovný zpěv na chvíli — pak zase Zlatohlav odlétne. Podaří-li se ti chytit jej, daruji ti jej. Však věz, déle než tři dny zde pobýt nesmíš.“

Štěpán vroucně poděkoval královně. Nepochyboval ani dost málo o tom, že pták již zítra ráno bude v jeho moci.

Jaké však bylo jeho leknutí, když ráno probudil se v růžovém loubí, kde malí hošící jemu lůžko upravili! Slunce svítilo plným jasem do zahrady — po ptáku Zlatohlavu nebylo již památky.

Hošící potutelně se usmívali a volali: „Zaspal jsi, zaspal! Přes hory, přes doly odletěl pták Zlatohlav.“

Ani druhého jitra nedařilo se mu lépe. Umiňoval si, že neusne, bděl dlouho, ale znenadání přišla na něj dřímota — usnul a nevzbudil se dřív, až slunce stálo vysoko na nebi. Již zbývá mu jen jediný den!

Poslední večer neulehl Štěpán pod růžové loubí. Procházel se nedaleko zlaté brány a tu přišel k růžovému keři, na jehož větvích velký pavouk rozeštírel svoji síť. Uprostřed pavučiny chvěla se chycená včelka a marně se namáhala vyprostít se z ní.

Štěpán včelku osvobodil. Procházel se pak v růžovém loubí, aby se ubránil spánku, leč sladká vůně růží jej omámila — usedl a usnul! — Dojista byl by zase zaspal, ale tu přiletěla včelka, kterou s večera z pavučiny vyprostil a bzučíc probudila jej. — A právě, když první paprsek slunce růže ozáříl,

do zahrady přiletěl pták Zlatohlav a zpíval. Zpěv jeho byl líbezný, Štěpán podobného nikdy neslyšel.

Byl by jásal a zpíval s ním. A tu připomenul si, že úlohou jeho jest ptáka chytit. I jal se hrát na píšťalku — a hle, sotva ozvaly se první zvuky jeho kouzelné píšťalky, slétl k němu pták Zlatohlav a posadil se na jeho rameno.

Štěpán se zaradoval. Uchopil ptáka, ten nijak se mu neprotivil, přitulil se k Štěpánovi a zpíval — zpíval.

Štěpán pospíšil s ním k Růžové královně a ona mu ptáka Zlatohlava darovala.

S veselým srdcem opouštěl Štěpán zahradu Růžové královny. Byl by si přál míti křídla, aby již raději byl v královském zámku.

Krátce se to povídá, ale dlouho to trvá, než se daleká cesta vykoná!

Ale i tu Štěpán šťastně vykonal a přišel do královského zámku právě včas!

Tam princezna Růženka loučila se už navždy s otcem a matkou — — — a tu zazněl náhle ze zahrady líbezný zpěv ptáka Zlatohlava.

Princezna se usmála a zvolala radostně: „Slyšte! Pták Zlatohlav zpívá!“ Všichni pohlédli k otevřenému oknu, před nímž na větvi lípy seděl pták Zlatohlav a zpíval.

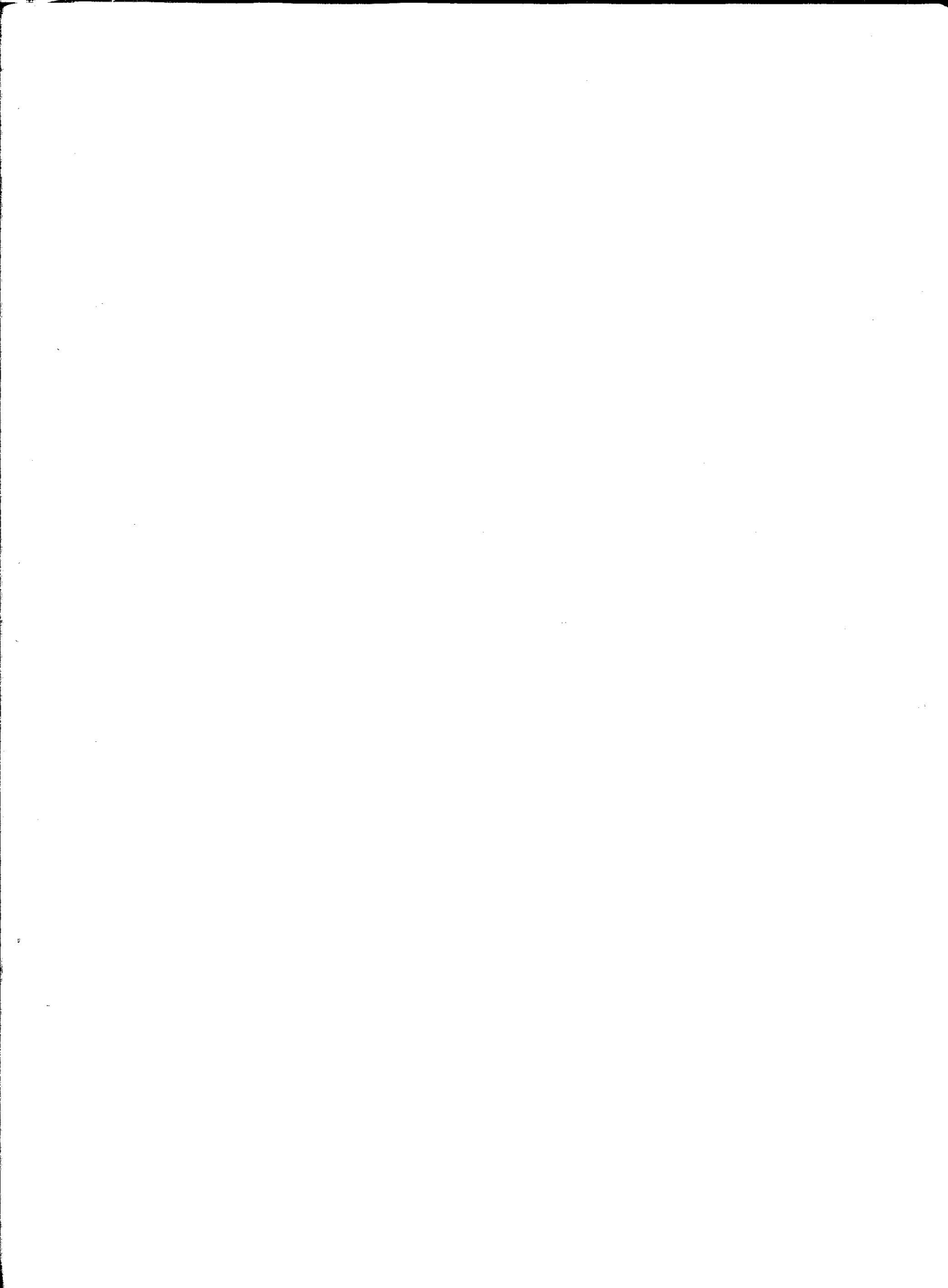
Čím déle zpíval, tím více oživovaly se tvářinky princezny Růženky. Jako kouzlem zmizela nemoc její a ona byla zdráva! Vyšla na balkon, kde usadil se pták Zlatohlav a jásavě zpíval.

V zahradě pod stromem stál Štěpán se srdcem plným radosti a štěstí a poslouchal radostné volání, které rozléhalo se ve chvílce po celém zámku. „Princezna Růženka je zdráva! Zaplat Pánbůh tomu, kdo přinesl ptáka Zlatohlava!“

Potom Štěpán spatřil u okna královnu, jak radostně vine k sobě a líbá dcerušku svoji a byl tolik rád, že k té radosti jejich nejvíce přispěl.

Když pak za chvíli sháněli se po tom, kdo přinesl ptáka Zlatohlava — byl Štěpán již na cestě ke své matičce, o níž věděl, že ho má zrovna tak ráda, jako královna svou princeznu Růženku. On ví, jak bude ráda, až uvidí, že se k ní zdráv a vesel vrací.

LESNÍ SKŘÍTKOVÉ.

Kmotr Váňa vezl lesem trakař plný trávy. Když dojel až ku skalám, vzpomněl si, že mu žena nakazovala, aby přivezl z lesa pytel šišek na topení. Postavil trakař u skály, hodil si prázdný pytel přes rameno a šel sbírat šišky.

„Však budu mít brzy plný,“ povídal si kmotr Váňa. Ale zmýlil se — hledání šišek dalo mu dost práce, protože na místě, kde kmotr právě byl, někdo již šišky sesbíral. Zašel tedy o kus dále do lesa a hledal.

Mezitím slunce zapadlo, setmělo se a tu mezi skalami v lese povstal podivný ruch. Ve skalních děrách objevili se malincí vousatí mužíčkové — skřítkové — a ti jako veverky skákali s kamene na kámen.

Jeden z nich přiběhl k trakaři s travou, obcházel kolem a zvědavě jej prohlížel. Vylezl pak až nahoru na kupu trávy a odtud volal na ostatní. Sotva že ho ostatní skřítkové spatřili, přiběhli na kupu trávy za ním. Bylo jich sedm. A teď nastala

veselá podívaná. Skřítkové lezli jako veverky po trávě, jeden druhého shazoval, kutáleli se po vonné trávě a v ní se schovávali. A když se dost nadováděli, usadili se do trávy, aby si odpočinuli. Zalezli do kupy a tam poznenáhla — zmámení silnou vůní trávy — usnuli.

Když kmotr Váňa se vrátil s pytlím šišek, bylo již zcela tma, proto nepozoroval, kdo že se mu nastěhoval do trávy. Položil pytel na trakař a přehodil přes travu plachtu, aby se mu netrousila po cestě až pojedete s kopce.

Popadl trakař a spěchal domů. Doma pak na dvoře sejmul plachtu s trávy, shodil pytel se šiškami na zem a zavezl trakař i s travou do kůlny a kůlnu zavřel.

Ráno, když kohout zakokrhál, vzbudili se skřítkové a udiveně se rozhlíželi, kde to jsou.

Seběhli na zem, pobíhali sem — tam po kůlně a hledali kudy by odtud utekli. A když seznali, že se odtud nedostanou, radili se co počítí?

„Musíme se někam ukrýti,“ povídal jeden, „kdyby nás tu hospodář našel, nepustil by nás, všechnu práci bychom místo něho musili vykonávat.“

„A což, je-li lakomý, a napadlo by mu žádat na nás výkupné?“ pravil druhý, „tolik zlata jistě není pod zemí, kolik by ho pak od nás chtěl!“

Za přepážkou v kůlně ozval se nějaký šustot. Skřítkové polekáni tiskli se do koutečka a naslouchali. Po malé chvílce zasmál se jeden z nich a zvolal: „Jsme my bázlivci! Oč, že tam za přepážkou

jsou zvířata! — a těch se přece bát nebudeme. Pojdte, podíváme se tam.“ Pokročil tiše k přepážce z prken, nahlédl skulinou a zvolal: „Vždyt jsem to povídal. Sedm bílých králíčků je tam a jak si pochutnávají na ovsu — těm je dobře!“

I ostatní skřítkové přistoupili blíž a dívali se na králíky.

„Pravdu máš, těm je dobře,“ povídal jeden, „ale nám je zle. Kamarádi, já mám hlad, a není čím ho zahnat!“

Ostatní skřítkové smutně pokyvovali hlavou. Vtom bylo slyšet kroky z venčí — na dveřích klapla závora. Skokem byli skřítkové za trakařem. Dveře se otevřely a do kůlny vešel Vašíček, byl to sirotek, který byl pasákem u kmotra Váni. V jedné ruce nesl velký krajíc chleba, tlustě namazaný tvarohem, v druhé nesl ošatku s ovsem. Chléb položil si na trávu a šel dát oves králíčkům. Vašíček je měl na starosti a měl je tuze rád. Vlezl k nim za přepážku, sedl k nim na zemi, hladil je a králíci vyskakovali mu na klín a k němu se tulili.

„Počkejte,“ povídá Vašíček, „ještě vám dám trochu trávy pro pochoutku.“ Nabral do hrstí trávy s trakaře a hodil ji králíkům.

„Tak — a teď já se také nasnídám,“ řekl. Usadil se na trávu a pustil se chutě do mazaného krajíce. A jak si tak pochutnává, slyší — „Pst! pst! dej nám také kousek!“

Vtom již vynořily se z trávy hlavičky skřítků. Vašíček tak se ulekl, že málem byl by upustil chléb.

Skřítek, který byl jemu nejbliže, zatahal ho za rukáv a pravil tiše: „Bud' zticha! Neboj se nás, neublížíme ti. Máme hlad, prosím, dej nám jíst!“

Vašíčka hned přešel strach, když spatřil malinké ty lidičky.

„Máte hlad, chudáčkové?“ povídal, „no, tu máte, najezte se“ — a podal jim bez rozmýšlení celý svůj krajíc. Rozdělili se o chléb a pojídali ho s velkou chutí.

Když Vašíček viděl, jak jim chutná, usmíval se spokojeně, sáhl do kapsy, vyndal odtud ještě hrušky a rozdal jim je.

Pak se ptal: „Kdo jste, kde jste se tu vzali?“ Sklonil se k nim a skřítkové skokem byli u něho. Někteří sedli mu na kolena, druzí přitiskli se k jeho loktům a ten nejsrdnatější vylezl mu na rameno a svými malinkýma rukama obejmul jej kolem krku. Vypravoval Vašíčkovi, jak se sem dostali a pak prosil:

„Nevyzrazuj nás, Vašíčku, zle by se nám vedlo, kdyby nás tu někdo mimo tebe spatřil! Ukryj nás do večera a pak až slunce zapadne, pomoz nám odtud do lesa!“

„Slib nám,“ prosili všichni, „že nikdy nikomu nepovíš, že jsme zde byli; zle by se nám vedlo!“

Vašíček je upokojil a rád jim slíbil, že učiní vše, čeho na něm žádají. Ve dne ukryl skřítky na půdě kůlny, kam po žebříku vylezli. Skoro všechno

své jídlo jim dal, aby hladu neměli, staral se o ně, ovoce jim nanosil a opravdu ani slovem ničeho nevyzradil.

Kmotrovi a kmotře nebylo nápadno, že stále v kůlně vězí, věděli, že tam má králíky — a tak bylo vše dobře.

U večer, když slunce zapadlo a v chalupě vše utichlo, vešel Vašíček tiše do kůlny, odstrčil prkénko ve stěně, k polím obrácené, zavolal skřítky a řekl jim, tudy že mohou nepozorovaně do lesa odejít.

Skřítkové pěkně mu poděkovali za jeho pomoc a připamatovali mu, aby splnil co slíbil, aby jich nevyzrazoval — děj se co děj!

„Buďte bez starosti,“ řekl Vašíček, „co jsem vám slíbil, splním rád! Ještě chvílku tu počkejte, hle, lidé jsou na poli, mohli by vás zahlédnouti. S Bohem, milí skřítkové, šťastnou cestu! Musím se vrátit do světnice, kmotra by mne hledala.“

„S Bohem, Vašíčku — a na shledanou!“ volali skřítkové, ale toho již Vašíček neslyšel — zaslechl hlas kmotrův a rychle vyběhl z kůlny. Závora na dveřích klapla a již bylo ticho — tichoučko. —

Sotva se zavřely dveře u sednice za Vašíčkem, skřítkové v kůlně odšoupli přepážku, za níž byli králíci a skokem byli mezi nimi.

Kupodivu, králíci pranic se jich nebáli a hráli si s nimi. Po chvílce šel jeden ze skřítků podívat se skulinou do polí, jsou-li tam ještě lidé. Nebylo tam již ani živé dušičky.

Jakmile to řekl ostatním, rychle sedl každý na jednoho z králíčků jako na koně a v minutce byli králíci i skřítkové ti tam! — —

Druhého dne ráno napadlo kmotru Váňovi podívat se do kůlny na králíky. Jak se ulekl, když našel kůlnu prázdnou! A brzy našel otvor, kudy králíci do polí utekli.

Zavolal Vašíčka a bylo zle. Rozhněvaný kmotr přičítal všechnu vinu Vašíčkovi, jemuž králíky dal na starost. Již — již chtěl Vašíček povědět, jak se to asi stalo, ale včas vzpomněl si na slib daný skřítkům — raděj tedy snášel hněv kmotrův a mlčel. Kmotr Váňa řekl posléze: „Tvou vinou se králíci ztratili, jdi je hledat, nenajdeš-li jich, škodu mi zaplatíš, nebo tě ze služby vyženu!“

Vašíček vyběhl z chalupy a pln úzkosti hledal v polích, na zahradě, leč vše hledání bylo marno — po králících nikde ani stopy nenašel. Hledal je celý den, žalostně plakal a volal: „Moji bílí králíčkové, kde jste?“ A tak chodil, až se dostal k večeru do lesa. Slunce zapadlo, tmělo se již a tu pojednou před Vašíčkem v křoví kmitlo se něco bílého.

„Snad je to náš králíček,“ zaradoval se hoch a pátral vůkol, zahlédne-li ho ještě jednou.

A vida — tu napravo zase kmitl se jeden a za ním druhý, třetí! Dojista jsou to hledaní králíčkové. Volal je, lákal k sobě, ale králíčkové jako by chtěli, aby on za nimi šel, vyčkali až se přiblíží a zase odskočili dál do lesa. Vašíček nespustil je s očí. Prodíral se křovím za nimi, až se tak dostal

ke skalám, kdež mu pojednou králíci s očí zmizeli. Rozhrnul křoví, by se rozhlédl a tu uzřel před sebou skřítky. Ve vysokém mechu mezi nízkými smrčky bylo několik krásných červených muchomůrek, na nichž seděli někteří skřítkové jako na sedátku, jeden houpal se na větvi nízkého smrčku a ostatní točili se a tancovali kolem velké muchomůrky stojící uprostřed, na níž jako na stolku narovnány byly červené jahody, maliny a borůvky.

Když se skřítkové dost vytancovali, dali se s chutí do ovoce — to byla asi jejich večere. Pak jeden z nich zatleskal rukama a hned přihopkovalo sedm bílých králíčků. Skřítkové na ně usedli a teď začal rej. Jako o závod běhali králíčkové mezi stromky kolem skály.

Udivený Vašíček až doposud neodvážil se pohnouti se, když však zcela určitě poznal své králíčky, vyskočil ze svého úkrytu a zavolal na ně.

Tu jako když kouzelným proutkem švihne — vše zmizelo.

Vašíček nevěděl nyní, viděl-li to vše opravdu, či se mu to jenom zdálo? Čekal chvíli a když se nic nehnulo, jal se prositi; „Ach, pěkně vás prosím, milí skřítkové, vratte mi mé králíčky!“

Než se nadál, obklopili jej skřítkové a volali vesele: „Pěkně tě vítáme, Vašíčku! Nehněvej se na nás, že jsme si tvé králíčky vypůjčili. Však jsme věděli, že sem přijdeš, poslali jsme ti králíčky naproti. by tě sem přivedli až k nám!“

Vašíček se zaradoval a vypravoval skřítkům, co se dělo doma po jejich odchodu.

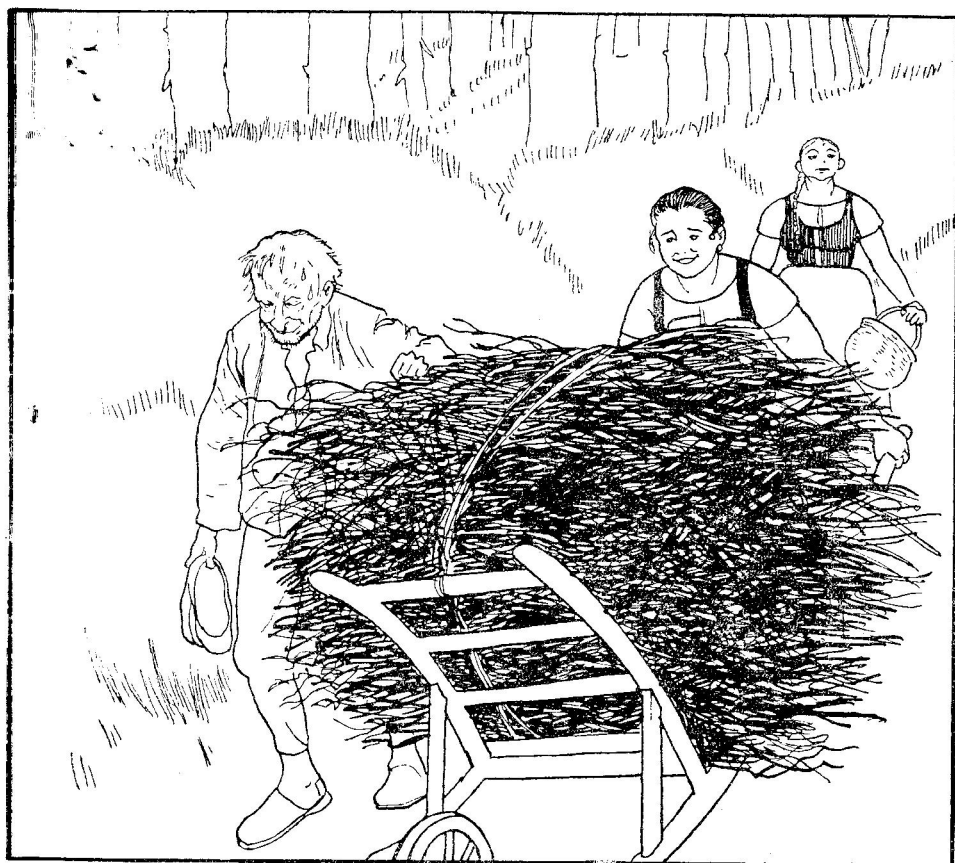
„To jsem rád,“ končil, „že mám zase naše králíčky, jinak by zle bylo se mnou!“

Skřítkové vyprovodili Vašíčka a králíčky až na pokraj lesa. Když pak se loučili, řekli: „Nikdy, Vašíčku, nezapomeneme, žes byl k nám tak dobrý, a žes raději trpěl, než bys nás byl prozradil, — však se o tom přesvědčíš!“ —

A věru brzy se přesvědčil Vašíček, neboť od té doby, ať konal jakoukoliv práci, vše se mu dařilo. Šel-li na trávu — než se nadál, měl požato tolik, že sotva na trakař se vešla. Hledal-li v lese jahody, měl v okamžiku džbánek plný; a což teprve sbíral-li šišky, chrastí nebo houby! Tu zrovna jakoby mu vše samo do koše neb pytle naskákalo — hned měl všeho míru vrchovatou.

A tak bylo se vším — neboť Vašíčkovi pomáhali vždy při práci jeho dobří přátelé, skřítkové — ač on jich ani nespatriil. A zrovna tak dařila se mu i každá práce doma. Kmotr i kmotříčka tuze si libovali jakého mají pasáka; měli Vašíčka rádi a nikdy toho nelitovali, že přijali jej k sobě.

Často říkávala kmotra kmotříčkovi, že s Vašíčkem vešlo do jejich chalupy požehnání Boží — a byla to pravda!

HRÁCH.

Žila kdysi chudá vdova a ta měla dvě dcerky Lenku a Martu. Jednoho dne šly sestry do lesa na houby a potkaly tam stařečka, který vezl na trakaři chrastí; bylo ho tak mnoho, že stařeček sotva ho uvéztí mohl.

Lenka řekla: „Pomáhej Pánbůh,“ a šla dál. Když Marta došla k němu, zastavila se a povídala: „Dědoušku, pomohu vám véztí, vždyť sotva jdete!“

Hned chopila se trakaře a dovezla ho až k stařečkově chaloupce v lese. Lenka šla za ní, ale vézti nepomohla. Před chaloupkou povídal stařeček: „Děkuji ti pěkně Martičko, za to, žes se nade mnou slitovala. Chci ti udělat radost, pojd' se mnou do chaloupky.“

A když tam vešli, přiběhla jim naproti malá černá slepička s chocholkou. Stařeček pravil: „Tuto slepičku, černou chocholičku ti dám. Až půjdeš do služby, vezmi ji s sebou, kam ona půjde, jdi za ní. Ona povede tě ku štěstí. U kterého obydlí lidského zůstane stát, tam zaklepej a vejdi!“

Marta poděkovala stařečkovi, vzala slepičku do náruče a šla s Lenkou domů. Cestou ptala se Lenka Marty: „Půjčíš mi též slepičku až já půjdu do služby?“

„I tot víš, že půjčím, vždyt jsi má milá sestřička,“ odpověděla jí Marta.

Když pak doma matce vše vypravovaly, řekla jim: „Nevyháním vás, jednu ani druhou z domova, ale myslím, že bylo by opravdu dobře, aby jedna z vás šla do služby. Snáze se dvě doma uživíme a bude-li to pravda, co stařeček o slepičce řekl, tedy i ta, která z vás do služby půjde, dobře se bude míti!“

A tu řekla Lenka: „Má-li jedna z nás do služby jíti — půjdu já, jsem starší!“

Matka se divila, kde se najednou v Lence ta chuť ku práci a službě vzala. Byla Lenka vždy lenivá a práci se vyhýbala. Ale nebyla by se matka

pranic divila, kdyby věděla, co si Lenka myslí. Na práci ona při tom nevzpomněla — naopak! Napadlo jí, to že asi jistě slepička chocholička povede ji k nějakému skrytému pokladu v zemi. Ona pak zatuká, zem se otevře a ona naběře si zlata plný klín. Nakoupí si šatů, jídla a nebude již nikdy nic a nic dělati a bude se jen dobře mít.

Marta ráda jí ustoupila. A tak druhého dne vydala se Lenka do světa za slepičkou — černou chocholičkou.

Slepička vedla ji lesem. Třetího dne k večeru přišly k mechové chaloupce. Před tou slepička — černá chocholička se zastavila a Lenka na dveře zaklepala. Dveře se otevřely, z nich vyšla babička.

„Co chceš?“ ptala se.

„Hledám službu,“ řekla Lenka.

„Zůstaň u mne, zkusím co umíš.“ Babička pobídla Lenku, aby s ní do chaloupky vešla.

Ráno poručila Lence, aby světličku čistě zametla a uklidila, pak aby oheň rozdělala a oběd uvařila. V jednom koutě světličky byly černé dveře. Babička ukázala na ně a řekla:

„Těchto dveří nikdy neotvírej, pamatuj si to dobře!“ a odešla.

Sotva za babičkou dveře se zavřely, přiskočila Lenka k černým dveřím. Prohlížela je zvědavě, klíčovou dírkou se dívala kam asi vedou? Tam jistě je ten poklad ukryt! Na ně sáhnout přece se bála. Zvědavost její tak ji od práce zdržela, že v poled-

ne, když se babička vrátila, ani ohně ještě neměla. Babičce se vymlouvala, že jí dříví chytit nechtělo.

A tak to chodilo den co den. Nikdy nebyla s prací včas hotova. Čím dále, tím více zvědavost jí trápila — co že je to asi tam za těmi černými dveřmi? Již několikrát sahala po klice, aby otevřela, ale vždy přiběhla slepička — černá chocholička, zatahala ji za sukénku a kvokala, jako by ji napomínala.

Ale jednoho dne odhodlala se Lenka, že dveře otevře — děj se co děj! A když jí slepička — černá chocholička cestu k nim zastupovala a kvokala, rozhněvala se na ni a zvolala: „Co ty mne pořád hlídáš? Však se tě zbavím, abys po mně nekoukala!“ Popadla slepičku, vystrčila je přede dveře chaloupky a honem zavřela. Pak nedočkavostí všecka se třesouc přiskočila k černým dveřím, stiskla kliku — ta povolila, dveře se otevřely a Lenka vstoupila do tmavé komůrky. Ale jak se ulekla, když v šeru spatřila u stolu sedící — babičku!

„Aj, vida,“ zvolala babička, „tak ty dbáš mých rozkazů? Když jsi tak zvědava co se tu děje, pojď jen blíž! Tu si sedni ke stolu a budeš místo mne přebírat hrách. Dokud nepřebereš tři mísy hrachu, z komůrky nevyjdeš. Učiníš-li tak brzo, jen sobě samé dobře posloužíš — neučiníš-li tak, sama se potrestáš! Zde máš dva košíčky, do nich dávej přebíraný hrách, vždy hrst do jednoho, hrst do druhého.“

Nato babička z komůrky odešla a Lenku tam zavřela.

Lenka, místo aby se do práce dala, plakala, plakala a na přebírání hrachu ani nepomyslila.

Teprve k večeru dala se s nechtutí do práce, brzy však ji to omrzelo a netrvalo dlouho — usnula u stolu.

Když se ráno probudila, shledala s podivením, že hrách, který včera večer přebrala a do košíčků dala, zase byl na míse — oba košíčky byly prázdný.

Každého dne přišla babička podívat se jak Lenka pracuje a vždy se rozhněvala, když shledala, jak je Lenka líná.

Doma zatím matka s Martou vzpomínaly na Lenku, jak se jí asi daří? Jednoho dne, právě když Marta světničku poklízela, zaslechla tukání na dveře. Otevřela a hle — tu vidí slepičku — černou chocholičku! Zaradovala se, že jistě za ní jde i Lenka. Vyběhla před chaloupku a rozhlížela se, odkud asi přichází. Nikde jí neviděla. Obešla chaloupku kolem — ale po Lence nikde ani vidu. Lenka nepřišla ani do večera. Matka i Marta se zarmoutily. Snad se jí na cestě něco zlého přihodilo?

Marta vzala slepičku na klín a ptala se jí: „Pověz mi, slepičko — černá chocholičko, je živa má sestřička?“

Slepička zakývala hlavou, že ano.

Marta vyptávala se dále: „Pověz mi, slepičko — černá chocholičko, je vesela má sestřička?“

Slepička zavrtěla hlavou, že ne.

„Ach, to se jí tedy špatně vede! Pověz mi, slepičko — černá chocholičko, dovedeš mne k ní?“

Slepička rychle přisvědčila, že ano.

Hned druhého dne ráno vydala se Marta na cestu a když viděla, že maminka pláče, vzala ji kolem krku, líbala a těšila jí:

„Neplač, má zlatá maminko, však dá Pánbůh, že se obě k tobě brzy navrátíme!“

Slepička — černá chocholička vedla ji touž cestou, jako Lenku. Třetího dne k večeru zastavila se slepička před mechovou chaloupkou v lese.

Marta zaklepala. Babička otevřela dveře a ptala se jí: „Čeho si přeješ?“

„Babičko, pěkně vás prosím,“ řekla Marta, „viděla jste mou sestřičku Lenku?“

„Viděla,“ řekla babička.

„Sloužila u vás?“ „Sloužila,“ přisvědčila babička.

„A kde je nyní, babičko?“

„To ti nemohu říci,“ odpověděla babička, „budeš-li mi však dobře sloužiti, i toho se dovíš!“

„Děkuji vám, babičko, budu vám sloužiti ráda, jak nejlépe umím.“

Od toho večera zůstala Marta v mechové chaloupce i se slepičkou.

Ráno poručila jí babička, aby v chaloupce uklidila, oheň rozdělala a oběd uvařila. Než odešla, ukázala na černé dveře a pravila: „Těchto dveří neotvírej, ať se děje cokoliv!“ Marta poslechla. Uklidila, oběd uvařila, vše měla včas hotovo. Babička byla s ní spokojena.

Jednoho večera usínala Marta a tu v polospánku zaslechla nářek a pláč. Zdálo se jí, že poznává Len-

čín hlas: „Martičko, Martičko, pomoz mi!“ Ulek-
nuta vyskočila a spěchala k černým dveřím, za nimiž
pláč se ozýval. Dříve však, než ruku po klice vztáhla,
zatahala ji slepička — černá chocholička za sukén-
ku a hlasitě zakvekala. Marta se vzpamatovala,
ustoupila ode dveří. Pláč utichl, ale Marta té noci
již neusnula a stále jen na Lenku myslela.

Ráno, když babička na Martu se podívala, vi-
děla, že je smutná. „Co je ti?“ zeptala se jí.

„Babičko, zdálo se mi, že slyším naříkat Lenku.
Kéž bych jí mohla pomoci, vše bych pro ni udělala!“

Babička pravila: „Máš své práce dost. Kdybys
chtěla Lence pomoci, nesměla bys po tři noci spáti,
ale pracovati, pokud by práce hotova nebyla.“

„S radostí bych vše udělala! Babičko, prosím
vás, poradte mi, co mám dělat?“

„Poradím,“ řekla babička, „přijdu večer k tobě.“
A večer přišla babička k Martě a poručila jí, aby
otevřela černé dveře. Marta se strachem očekávala
co tam uvidí — jak se zaradovala, když spatřila
tam Lenku. Přiskočila k ní, líbala sestřičku a ona
zase jí.

Když se ohlédly po babičce — byla pryč.

Marta pravila: „Tys mne volala, Lenko, abych
ti šla pomoci, ukaž, jakou práci tu máš?“

Lenka s nářkem stěžovala si, jakou velkou práci
jí babička uložila.

„Ó, jé, hrách přebírat — to přece není žádná
těžká práce,“ zasmála se Marta.

„Jen si nemysli,“ odpověděla Lenka, „hled, přebírám, přebírám — přijde na mne spaní — usnu a když se vzbudím, mísa zas je plna a oba košíčky prázdný! Zrovna jakoby ten hrách živý byl, zpět do mísy naskáče!“

„Nu, a co ti řekla babička?“

„Že nesmím přestat přebírat a usnout, dokud jediný hrášek je na míse. Tři mísy hrachu musím přebrat, dříve mne babička z komůrky nepustí — a já jsem ještě nepřebrala ani z jedné, protože na mne vždy přijde spaní, než přeberu polovičku.“

„Neplač, Lenko,“ těšila ji Marta, „budeme přebírat spolu.“

Ač byla Marta unavena celodenní prací a chtělo se jí spát, vždy večer přišla k Lence do komůrky, přemohla spaní a pilně přebírala. Lenka pracovala též chvíli s ní, pak položila hlavu na stůl a usnula.

V komůrce bylo tichoučko — Martě zavírala se též pomalu očka — již, již byla by usnula, ale tu přiskočila k ní slepička — černá chocholička, zatahala ji za sukénku a Marta opět se vzpamatovala. Přebírala, až konečně i poslední hrášek z první mísy vysypala, utřela mísu a překlopila ji na stole dnem vzhůru.

Ještě nebyl den, lehla si na chvíli a řekla slepičce: „Slepičko — černá chocholičko, vzbud mne ráno, abych nezaspala.“

Ráno ji slepička vzbudila. Marta dala se do práce a když babička přišla, měla vše v pořádku.

Babička se na ni usmála a večer dovolila jí pomáhat Lence.

A zase Martě dařilo se jako včera. Přebrala hrách, utřela mísu, poklopila ji na stůl a šla spat.

I třetí noci bylo tak. Ale tu málem byla by přece usnula dříve než byl hrách z třetí mísy přebrán, ale hodná slepička — černá chocholička vyskočila jí na klín a vzbudila ji. Marta se vzpamatovala, přebrala poslední hrst hrachu, mísu utřela a poklopila. Oba košíčky — nyní až k víčku naplněné — víčkem zavřela a šla spat.

Ráno zas měla vše v pořádku a zpívala si vesele. Přišla babička a povídala: „Jsi dobrá sestřička a pracovitá dívka; Pánbůh ti požehná, Martičko! Dnes vrátíš se s Lenkou domů, připravte se na cestu. Kdyby nebylo tvé pílě a vytrvalosti, kdož ví, jak dlouho by zde Lenka ještě zůstala.“

Když byly obě připraveny na cestu, přinesla babička oba košíčky hrachem naplněné a pravila: „Vezměte si každá jeden košíček, to je vaše výsluha. Zamkla jsem oba na zámeček — tu jsou, Marto, klíčky. Po cestě košíčků neotvírejte, až doma, — aby se vám hrách nerozkutálel — je to vzácný hrách!“

Marta i Lenka poděkovaly, zavolaly slepičku — černou chocholičku a pospíchaly k domovu.

Sotva že ušly kousek cesty, naříkala Lenka: „Ach, to je tíha, sotva ten košíček nesu!“

Marta jí poradila, aby ho vzala na druhou ruku. Ale za chvíli ozvala se zas líná Lenka: „Marto,

věř mi, hned bych trochu hrachu usypala — však to není žádná vzácnost. Nevídáno, hrách! Beztoho ho nerada jím. Půjč mi klíček, otevru si košíček.“

„Ne, Lenka, babička přikázala, abychom košíčky neotvíraly, až doma. Odpočineme si a pak se ti nebude košíček zdát tak těžký.“

Lenka byla by ho nejraději nechala někde ležet, ale přece styděla se prozradit tak zase svou lenivost. Pojednou vesele si poskočila. Připadla na jinou myšlenku, jak si od hrachu pomůže, aniž by košíček otevřela. Udělala dřívkem do dna košíčku díрку, co by tak dva prsty prostrčila — a teď, kdykoli v chůzi košíčkem zatřásla, vypadlo několik hrášků. A tak jí ubývalo tíže z košíčku a ona brzy přestala naříkati, protože než došly domů měla košíček prázdný.

Dováděla cestou, běhala a byla veselá. Svým nápadem se však nepochlubila — zůstávala pozadu, aby Marta nic nezpozorovala.

Když přišly domů, maminka je s radostí přivítala. Marta postavila košíček na stůl a pravila: „Podívej se, maminko, dostaly jsme každá výslužku, neseme ti hrách, abys si pochutnala.“

Otevřela košíček — a hle, jaký div! Místo obyčejného hrachu měla tam zlatý hrách! Třpytil se, až zrak přecházel! Zaradovala se a honem sáhla po košíčku Lenčině.

Lenka držela pevně svůj košíček a hlasitě plakala. „Ach, co jsem to udělala,“ naříkala, „můj košíček je prázdný!“

Když pak otevřely její košíček, našly tam jen jediný zlatý hrášek.

Lenka honem běžela na cestu, kudy se domů vracely, aby zlatý hrách sesbírala — ale po něm nikde již ani památky nebylo.

HONZA U KRAKONOŠE.

Byl jeden sedlák a selka. Měli dva syny — Honzu a Martina. Mladší, Martin, byl parádník — samá kytka, pentle a žádnou muziku nevynechal, ale do práce nehnal se tuze. Starší — Honza — byl silák, a rád si po práci poležel za pecí. Pro svou milou mámu byl by život dal, jak ji měl rád! Často sedával s ní v létě pod lipou před chalupou a proto se mu hoši ve vsi smávali, že se drží sukně mamince, ale to ho netrápilo. Však matka měla ho také ráda a vždy se ho zastávala, tupil-li ho někdo a spílal-li mu hloupých Honzů. |

Jednoho dne vzpomněl si Martin, že by se rád podíval do světa.

„Proč ne?“ povídá pantáta, „na škodu ti to být nemůže.“

Sebral se tedy milý Martin, vyšňořený jako panenka, do ruky vzal hůl, do druhé ranec plný buchet a jitrnic a šel do světa. Šel a šel kolik dní, až přišel k velkému lesu, za nímž vypínala se veliká skála.

Byla to skála Krakonošova. Pod skalou na trávníku pásly se ovce a mezi nimi na pařezu seděl stařeček ovčák a plakal. Martin šel kolem něho a nezeptal se ani, co se mu stalo — až ten stařeček sám se ozval.

„Slituj se, milý mládenče, nade mnou, starcem! Hle, dravý pták uchvátil mi nejlepší ovci a odnesl ji na Krakonošovu skálu! Podívej se, tam leží, dosud je živa, dravec odlétl do hnízda — zachraň mou ovečku, než on se k ní vrátí, slituj se!“

Martin se zasmál: „A co bych tam lezl, k vůli tvé ovci? To by se mi tak chtělo polámat nohy!“

Stařeček povídá: „Však, kdybys tam na Krakonošovu skálu vylezl, mohl bys si ulomit ze zlatého keře prut, a tím bys pak mohl otevřít skálu Krakonošovu a v ní bys uviděl pokladů, jakých jinde na světě nespatříš!“

Ale Martin se jen smál — a že o to nestojí, řekl. Najednou se však rozmyslil a povídá:

„Což o to! Ty poklady Krakonošovy bych přece rád viděl! Podíval se vzhůru na skálu a vykřikl ze vší síly:

„Hej! hej! Krakonoši, ukaž mi ty své poklady, hoď mi nějaký ten kamínek!“

Sotva domluvil, zaburácel hrom, zablesklo se, skála se zatřásla a s jejího vrcholu s rachotem sy-palo se kamení na všechny strany, a jako krupobití dopadalo na zem, kolem Martina i na něj, div mu údy nezpřeráželo. Martin křičel a potlučený i ro-

zedraný dal se na útěk. Za sebou jen slyšel neustávající rachot a výšklebný smích — ha — ha — ha!

Doma zatím pantáta s panímámou vzpomínali na Martina, jak se mu asi ve světě daří, jak daleko se dostal, co dělá a kdy se asi vrátí. — Honza, jako obyčejně, ležel na lavici — slyšel — neslyšel — kdož to ví!

Matka povídá: „A což, pantáto, jestli se našemu Martinovi ve světě tuze zalíbí a on se nebude chtít vrátit k nám?“

„Oho,“ povídá pantáta, „to by nešlo! Co bychom si počali s naší chalupou? Honza je na hospodářství hloupý, toho by každý ošidil, jemu bych nerad dal chalupu. Však on se Martin vrátí! Ať jen zatím užije světa; až se vrátí, přestanou mu procházky a toulky po světě!“

Matku zabořelo, že pantáta haní Honzu a povídá:

„Ale pantáto, vy všichni Honzíčkovi křivdíte, vždyť je to taková dobrá, poctivá duše a pracuje do úpadu a nikdy nenaříká. Co jen za Martina se napracuje — ten, jak víš, do práce se nikdy nežene!“

„Jen si ho chval, mazlíčka,“ smál se pantáta, „jen se podívej, už zase leží za pecí! Což by nemohl, jako druzí hoši, trochu si zadováďet a vesele si poskočit? Ale ne, to raději za pecí se válí!“

„No,“ chlácholila matka pantátu, „však on Honzíček ví, co dělá! — On má rád práci a když se utrmácí, nediv se, že mu pak odpočinek chutná. A je to dobrá duše! Jen se podívej, když koně vy-

vádí, jak s ním pěkně zachází, pohladí ho, popleská a ten ho na slovo poslouchá, ani biče do ruky nemusí vzít. A ten náš bejček, kterého ty sám se bojíš, jde za ním jako beránek!“

Pantáta se usmíval a pak povídá:

„Martin, to je chlapík! Ten na sebe dbá, vždycky je jako panenka vymydlený! To si dám líbit, a řečí má jako vody — ten se nedá nikým ošidit!“

„Inu,“ nato matka, „to je pravda — jenže do práce aby ho člověk strkal — jak jen může, od ní uteče. Co se jen Honzíček za něj napracuje — a vidíš, nikdy si nestěžuje! Je pravda, málo mluví, než by se hádal s někým, raději křivdu snáší!“

Najednou dveře se rozlítanou a Martin tady! Ale jak vypadal! Hlavu obvázanou šátkem, samá boule, samá modřina — šaty roztrhané!

Matka spráskla rukama. „Pánbůh s námi, Martínku, co se ti stalo?“

Pantáta zůstal jako když ho do země vrazí.

„Co se ti stalo, Martine?“

A Martin povídá: „Už mám toho běhání po světě dost!“

A teď vypravoval, co se mu přihodilo.

Honza posadil se na lavici a smál se, až se chalupa třásla. To Martina rozhněvalo.

„Co se směješ?“

„No,“ povídá Honza, „tys pěkný hrdina,“ a smál se zas.

Pantáta se ptal: „A což ty poklady Krakonošovy jsi viděl?“

„Ale toto! Kde bych je viděl, vždyt jsem měl co utíkat, aby mne kamení nezabilo!“

Honza se znovu hlasitě rozesmál. Martin se na něj obořil: „A co ty se pořád směješ? Však ty bys ani tak daleko nedošel, jako já!“

„To nevíš,“ povídá Honza. „Abys věděl, já ti dokážu, že dojdu dál než ty a na ty Krakonošovy poklady se podívám!“

Vstal a hned k mámě. „Mámo,“ povídá, „půjdu do světa, prosím vás, uchystejte mi raneček na cestu.“

„Ale, Honzíčku,“ chlácholila ho matka, „snad to nemyslíš doopravdy?“

„I jen ho nech,“ povídá pantáta, „ať také něco zkusí! Vida, jak se rozkurážil! Ať jen jde, lavice za pecí mu neuteče!“

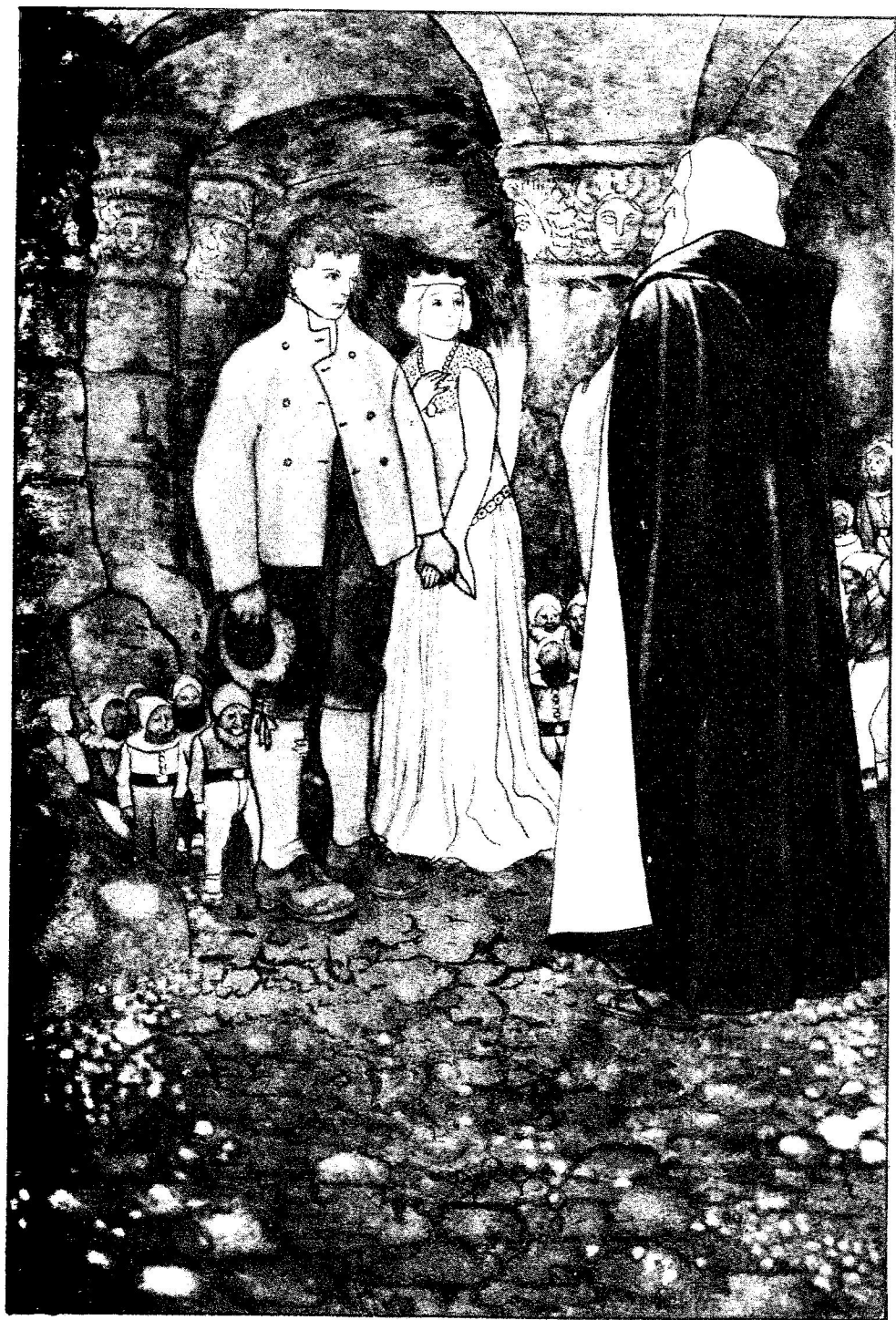
A tak se milý Honza dostal z domova. Rozloučil se a šel. Když mámu na rozloučenou líbal, slzy vyhrkly mu z očí, přitiskl matičku k sobě a povídá:

„Vy jste mne, maminko, vždycky měla ráda, Pánbůh vám to zaplat! Vy jediná mne znáte! Věřte, že vám nikdy zármutek ani hanbu neudělám!“

Tak Honza s ranečkem v ruce šel do světa. Šel a šel, až také přišel ke skále Krakonošově — a hle, zas tam byl ten stařeček a naříkal. Honza se u něho zastavil a povídá:

„Proč naříkáte, stařečku?“

A ten si stěžoval: „Hleď, mládenečku, všechny ovce se mi rozběhly po skále a já jich nemohu sehnat, co si počnu? Jsem stár, nohy mne již těžko nesou!“

„Nu což,“ povídá Honza, „nenaříkejte, já vám je seženu!“

A hned se pustil za ovce na skálu. Všecky sehnal až na jednu. Stařeček je spočítal a povídá:

„Ještě jedna schází“ — podíval se na skálu a hle, tam nejvýš na skále jeho milá ovečka stojí a žalostně bečí.

Honza ji též zahlédl a hned se rozběhl pro ni. Stařeček naň volal: „Honzíčku, až vystoupíš na vrchol skály, rozhlédni se kolem, uvidíš tam zlatý keř — nezapomeň ulomit si z něho prut!“

Honza vyběhl bez obtíží do kopce, popadl ovečku do náručí a ohlížel se po keři. Hle, tam stál keř plný zlatých prutů — jen se svítil! Honza nelenil, ulomil si prut — ale jak se keře dotkl, zahřmělo, celá skála se zatřásla a ohnivý sloup vyšlehl z ní vysoko — vysoko!

Honza v první chvíli se ulekl, ale prut nepustil, pevně ho sevřel v ruce, ovečku přitiskl k sobě a rychle hnal se dolů se skály.

Přinesl ovci stařečkovi a ten mu tuze děkoval. Pak dal mu tuto radu:

„Chceš-li vidět Krakonošovy poklady, obejdi skálu, udeř zlatým prutem třikrát o skálu a zavolej: Otevři se, skálo Krakonošova! Ale dej pozor, abys prut nepustil z ruky, nebo až se skála zavře za tebou, bez prutu víc se ti neotevře — a ty bys musil zůstat navždy uvnitř, jako ve vězení —“

Vtom ušel Honza krásného bělouše, který pobíhal bez pána kolem skály.

„Čí je to kůň?“ ptal se.

„Lidé povídají,“ řekl ovčák, „že je to kůň princezny, která na něm přijela, zlatým proutkem skálu Krakonošovu otevřela, ale proutek zahodila, vešla a teď musí ve skále tak dlouho čekat, až ji někdo odtud vysvobodí. A ten její bílý koníček pořád kolem obíhá a čeká na svou princeznu!“

„Chudák koníček, ubohá princezna,“ litoval Honza, „kdož ví, je-li ještě živa!“

Honza rozloučil se se stařečkem, poděkoval mu za dobrou radu, obešel skálu, třikrát na ni prutem udeřil a zavolal: „Otevři se, skálo Krakonošova!“

Jaký div! Skála skutečně před ním s rachotem se rozestoupila a Honza uzřel div divoucí! Před ním byla ohromná jeskyně, jejíž stěny byly pokryty drahokamy všech barev a ty třpytily se a zářily jako barevné hvězdičky. Na zemi ležely celé balvany zlata a stříbra, nohy bořily se do jemného zlatého písku.

Honza se rozhlížel a tu spatřil pod výklenky skály malé trpaslíčky — spali na zlatém písku, opřeni hlavou o zlaté balvany. Honza chodil kolem nich, ale oni se nevzbudili. Bylo tam tichoučko. Honza se posadil na zemi — přišla naň dřímota, opřel hlavu o skálu a usnul.

Najednou rozlehl se v jeskyni jasný zvuk, jako když na stříbrný zvon se udeří. Honza se probudil. Opodál stáli trpaslíci a zvědavě, ustrašeně dívali se na něj. Honzovy velké boty naháněly jim asi stra-

chu — jeden schovával se za druhého a neodvažovali se přistoupiti blíže. Honza se usmíval a povídal:

„I nebojte se mne, malí mužičkové, já vám nic neudělám!“

„Kdo jsi? Co tu chceš?“

„Jsem Honza, přišel jsem se podívat na poklady Krakonošovy a tu jsem vás uzřel spící — no tak jsem si sedl a přišla na mne dřímota.“

„Tys přišel jen se podívat na poklady Krakonošovy?“ nedůvěřivě ptal se ho jeden z trpaslíků, „anebo snad chtěl's odtud zlato odnést?“

„Ani mi nenapadlo,“ odpověděl Honza, „vždyt není moje!“

„A to je jiná,“ povídá jeden z trpaslíků, „chceš-li se jen podívat, vstaň, my ti ukážeme všechny poklady Krakonošovy.“

Vodili milého Honzu od pokladu k pokladu, a Honza mohl na tom všem oči nechat.

Posléze přivedli ho trpaslíci k menší jeskyni, ještě krásnější než byla ta velká a tam spatřil Honza překrásnou dívku. Zlaté vlásky splývaly jí až k zemi a roucho její třpytilo se stříbrem a zlatem.

V Honzovi až dech se zatajil, když ji spatřil — myslil, že je to anděl s nebe. — Ale nebyl to anděl, byla to princezna Věra; byla tuze smutna, až jí bylo Honzovi líto. I zeptal se jí, proč se tak smutně dívá, co jí schází?

A tu mu vyprávěla, jak se dostala sem do skály. Její otec král daroval jí krásného bílého koně, vyjela si na něm jednoho dne s jara ke skále Krako-

nošově, a tu vzpomněla si, že jí chůva často vypravovala o tom, že na skále roste zlatý keř a kdo si z něho ulomí prut, může jím otevřít skálu Krakonošovu a všechny poklady v ní ukryté může si prohlédnouti. I zachtělo se jí uzřít tu krásu. Vyběhla až na vrchol skály, utrhla si prut ze zlatého keře, švihla jím do skály a ta se jí otevřela. Když se nabažila krásného pohledu na poklady Krakonošovy, chtěla odtud odejít, ale skála byla zavřena! Tu přiběhli k ní trpaslíci a ptali se jí, má-li proutek, jímž se skála otevřela? Neměla ho, zahodila ho když do skály vstupovala — a tu jí řekli, že zde musí zůstat! Trpaslíci jsou k ní hodni, starají se o ni, ale odtud pomoci jí nemohou!

A co tak princezna Honzovi líčila svůj smutný osud, zazněl stříbrný zvon, skála se otevřela a kde se vzal, tu se vzal — stál před nimi Krakonoš!

Dlouhé šedé vlasy a vousy splývaly mu až k pasu, na sobě měl plášť démanty spjatý. Trpaslíci se mu hluboce poklonili a jeden z nich šeptal Honzovi:

„To je náš pán, Krakonoš!“

Krakonošovy oči třpytily se jako hvězdy, upřel je pevně na Honzu a zvolal:

„Přistup blíže — kdo jsi?“

„Jsem Honza,“ odpověděl tento.

„A co tu chceš?“

„Přišel jsem se podívat na tvé poklady, pane Krakonoši!“

„Jen podívat? Pověz upřímně, což nepřišel's proto, abys si zde nabral pokladů?“

„Ne, proto jsem nepřišel, neberu nikdy co mi nepatří!“

„Dobře,“ řekl Krakonoš, „a nebojíš se mne?“

„Nebojím,“ směle odpověděl Honza. „Proč bych se bál? Nic zlého jsem neudělal!“

V očích Krakonošových mile zasvitlo. Přívětivě se usmál, poklepal Honzovi na rameno a řekl:

„Věřím ti, milý hochu, že nelžeš, také vím, že máš dobré srdce. Líbíš se mi. Chci ti udělat radost. Vyber si odtud co chceš — to si pak smíš s sebou vzít. Pamatuj však, že jen jedno smíš si vzít! Dobře si vše prohlédni a pak teprve vol co chceš! Trpaslíci, poraďte mu!“

Trpaslíci ochotně vodili Honzu od pokladu k pokladu. „Hle, tu hroudu zlata si vezmi, za ně koupíš celý zámek — nebo tam ten zelený drahokam, či snad tento velký démat se ti líbí?“

„Ne, ne, to nechci,“ řekl Honza.

„Zdá se ti to málo? Vezmi si tyto kameny.“

„Ne, ne,“ vrtěl hlavou Honza, „ani ty nechci.“

„Nuže, tedy si vyber sám co chceš,“ řekl Krakonoš.

Honza přistoupil k princezně Věře, vzal ji za ruku a přivedl ji ke Krakonošovi.

„Pane Krakonoši, dovol mi vzít s sebou princeznu, nic jiného nechci!“

Krakonoš se podívil. „Jakže? Pak ale nesmíš odtud nic jiného si vzít! Ty zlatem pohrdáš?“

„Nepohrdám zlatem,“ řekl Honza. „Tys však pravil, že jen jedno odtud smím si vzít s sebou,

tedy prosím, dovol mi odvésti princeznu Věru — je mi jí líto. Já, dá Bůh, i bez zlata budu živ!“

Krakonoš se usmíval a bez váhání dovolil Honzovi, aby si odvedl princeznu. A když mu Honza poděkoval a měl se k odchodu, zavolal Krakonoš trpaslíky a poručil jim, aby přinesli pytel a do něho aby každý z nich dal po několika hrstích zlatého písku; pak řekl Honzovi:

„Jak jsem ustanovil, ty sám jen j e d n o směl jsi si vybrat — já však mohu ti darovat co chce. Vezmi si připravený zlatý písek, abys na mne rád vzpomínal.“

Překvapený Honza pěkně poděkoval.

„Však já, pane Krakonoši, budu do smrti vzpomínat a o tvé dobrotě budu našim doma povídat!“

Zahřmělo, Krakonoš zmizel a Honza i princezna rozloučili se s trpaslíky. Tito však neradi s nimi se loučili. Jistě se jim bude stýskat! Všichni je vyprovodili. Naložili pytel zlata na malý vozík a tak stěhovali Honzovo bohatství.

Honza udeřil proutkem do skály, skála se otevřela — a jako na zavolanou přiběhl bílý koníček, který je pak donesl ke králi a královně.

Snadno si představíte, co tu bylo pak radosti!

A co se zatím dělo doma? Pantáta si denně naříkal, jak ho od práce bolí celé tělo — a když přišla neděle, liboval si, že si trochu odpočine. A tu máma říkala:

„Inu, pantáto, scházejí nám tu pilné ruce Honzíčkovy, vid?“

„Ba že! Sám to teď nahlížím, že jsem tomu našemu chlapci křivdil! Martin jen zábavy shání, ale o práci se nestará!“

Jedné neděle, když pantáta odpočíval, vběhl Martin do světnice. „Honem, pojdte se podívat,“ volal, „po silnici jede nějaké panstvo! Kočár celý zlatý, k němu zapřaženi čtyři bělouši, kočí na kozlíku, lokaj vzadu — samé zlato! Panečku, to jede jistě nějaký princ!“

A než se pantáta zvedl, kočár zastavil před chalupou, a než se máma v sednici otočila, dveře se otevřely a do světnice vstoupil rytíř v sametovém kabátci, zlatem vyšívaném, po boku houpal se mu zlatý meč a s kloboučku vlála dlouhá pštrosí pera.

„Pozdrav vás Pánbůh,“ povídá princ.

„Pánbůh dej,“ děkuje pantáta a máma v rozpacích utírá zástěrou židli a nabízí ji hostu:

„My, pane, to máme jen tak po sprostou u nás!“

Ale pán si nesedl, přitočil se k mámě, chytil ji kolem krku a povídá:

„Ale, maminko má zlatá, což pak mne nepoznáváte?“

No, teď ho máma poznala — s radostí i s pláčem volala: „Vždyť je to náš Honza!“ Líbala Honzíčka a nemohla se ani nabažit pohledu na něj.

Pantáta ho také obejmul a povídá: „Hlele, hlele, kdož by se byl nadál! Je to Honza, náš Honza, ale jaký pán se z něho stal!“

Martin se schovával, Honza však povídá:

„Nu, což, Martínku, ani mne nepřivítáš?“

„No, já jsem myslil, že se na mne hněváš —!“

„I, to by bylo,“ na to Honza, „vždyt jsme bratři!“

Políbili se, sedli ke stolu a Honza vypravoval; ale nejlepší si nechal na konec — jak princeznu Věru ke králi přivezl, jak král i královna se radovali, jak si potom Honzu oblíbili a ustanovili, že princeznu Věru dají mu za ženu. A že má mít zítra svatbu. Proto si přijel domů pro svou milou mámu, pro pantátu i Martina. Však prý by ho to jeho velké štěstí ani netěšilo, kdyby je kolem sebe neviděl. A tak pěkně si je všechny posadil do kočáru a jeli do královského zámku, kde už na ně čekali.

Svatba byla hlučná — inu jako v pohádce to bývá — hudba hrála, vše se smálo, radovalo, tančilo se, jedlo, pilo — hodovalo!

JAK KACHŇÁTKA HLEDALA MAMINKU.

Bylo jich pět, těch hezounkých žlutých kachňátek — a všeecka se najednou ztratila! Nadobro se ztratila.

Marně volala večer hospodyně po dvoře: „Dli, dli, dli, lидуšky, lидуšky, kdepak jste?“

Po kachňátkách ani památky nikde není.

Bětuška, malá pasačka, běžela k potoku, volala, hledala pod keříčky — ale kde nic — tu nic — ani ona kachňátek nenalezla.

V kůlně, kde měla také kachňátka vyhrazený koutek, pěkně slamou vystlaný, již dávno husy k spánku se usadily, v holubníku nad kůlnou holoubkové se ztišili, šli spat, i kohoutek a slepičky s kuřátky — všecko, inu všecínko spalo a kachňátka dosud doma nejsou. Je to věc podivná! Jsou jim teprve tři neděle a již se tak zatoulala.

Ráno, jak Pánbůh den dal, husy zvedly hlavy a hned volaly, jako když vojáci vytrubují: „Ratatata — tadá — tadá!“ Která ještě spala, honem vstávala, krk natahovala a pomáhala buditi ostatní. To byl každodenní budíček. Jindy ozvala se hned po nich kachňátka tenounkým hláskem „pichpichpich“ — ale dnes ani muk.

Stará husa povídala: „Co se asi s kachňátky stalo?“ Druhá na to: „Kdož ví — nemají maminku, to je to!“ Kvočna nahlédla do kůlny a přisvědčila: „Ba že, to je zle s nimi, nemá je kdo chránit, kdož ví, co zlého se jim přihodilo.“

Kuřátko honem také se připletlo se svým rozumkem: „Snad se utopila.“

„Chichichi“ smály se hrdličky na střeše, „tys tomu dalo, což nevíš, že kachňátka umějí plovat?“

Kuřátko se zastydělo a honem se schovalo za slepičku. „Dobře ti tak,“ povídal kohoutek, „proč se mícháš velkým do řeči!“

Všecko to šlo k snídání — holoubci, husy, slepice, kohoutek, pes i kočička a chutnalo jim výborně. Jedna z husiček přitočila se ku žlábků, kde od včera zůstala večeře pro kachňátka připravená

— dobrý tvaroh s otrubami smíchaný — jen jednou si zobla než ji odehnali a už potom po celý den si pomlaskávala, to že je pochoutka!

Hned prý by chtěla být kachňátkem k vůli tomu dobrému papání — a ty nerozumné, malé kachničky utekou z domova a kdož ví, kde se toulají!

„Inu, nemají maminky,“ povídala holubička, „a to je vždy dětem zle!“

Mnoho si o kachňátkách všecka zvířátka povídala — hádala sem — hádala tam, co se s nimi stalo, ale pravdy žádný neuhodl. Kde pak by jim také bylo napadlo, že kachňátka šla hledat maminku — ano, maminku, svoji maminku!

A jak jim to napadlo? Inu tak. Včera odpoledne po svačině šla kachňátka přes dvůr a tu se na ně obořil cizí malý psík — přišel tam s hochem, který přinesl hospodyni houby. Proháněl je chudinky po dvoře a snad by je byl zakousl, kdyby byla neutekla a nevklouzla pod latovým plotem do zahrádky. Tam potkala kuřátka a řekla jim: „Nechodte do dvora, je tam pejsek!“

Ale kuřátka řekla: „My se nebojíme, maminka nás nedá!“

Kachňátka se podívala na sebe, zakývala hlavičkami a řekla smutně: „My nemáme maminky!“

Opravdu, kachničky neměly maminky!

Před několika nedělemi hospodyně vložila do kukaně kachní vejce, kvočna je vyseděla a jakmile se z vajec kachňátka vyklubala, dala je hospodyně do košíčku pod kamna, aby jim bylo teplo a při-

kryla je vlněným šátkem. Vylíhlo se jich pět, pěkných žlutých jako žloutečky; kachňátka otvírala zobáčky, placaté jako lopatičky a volala tenounkým hláskem „pich — pich — pich!“

Kvočnu pustila hospodyně zase na dvůr a kachňátka zůstala několik dní v kuchyni; dostávala dobrý tvaroh k jídlu. Sotva byla týden stará, donesla je hospodyně v zástěře k potoku před domem na trávník. Nikdo jim neřekl co mají dělat a přece sama uhodla kachňátka, že se vody bát nemusí. Vklouzla tam, vesele rejčila a radostně volala: „pich — pich — pich!“

Od té doby byla celý den na potoce, koupala se, šplouchala se a když měla hlad, šla do dvora se najíst.

S počátku pro ně chodila hospodyně, nebo Bětuška, později už přicházela do dvora bez volání. Největší a nejsilnější z nich bylo kachňátko s chocholkou, to je vždy přivedlo.

Téhož dne, kdy je cizí psík po dvoře honil, sotva že chvíli v potoce plavala, zahlédla v křoví u břehu malého ptáčka, ten křičel a třepetal křídélky. Kachňátka se u něho zastavila a ptala se:

„Proč křičíš?“

„Mám hlad,“ odpověděl ptáček.

„No tak si něco k jídlu najdi a nekřič,“ radilo mu jedno z nich.

„Maminka mi sama dá — už sem letí!“

A jistě — přiletěl starý ptáček a mladátko nakrmil.

„Vida,“ povídá kachňátko, „ten se má dobře, maminka se o něj postará.“

To nejmenší z nich povzdychlo a řeklo: „Já bych také chtělo mít maminku!“ „My také,“ volala ostatní.

Nad potokem poletovaly vlaštovičky, staré učily mladé chytat mušky; kachňátka zaslechla, jak staré napomínaly mladátka: „Dejte pozor, děti, ať nepadnete do vody!“

„Kachňátko s chocholičkou řeklo ostatním:

„Nás nikdo nechrání, nám nikdo jídlo neshání! Kdepak asi je naše maminka? Víte-li co, pojďme ji hledat.“

A šla ji hledat. Ptala se ptáčka, co krmil mladátka: „Nevíš kde je naše maminka?“

„Nevím,“ řekl ptáček, „ale možná že na rybníce!“

I vlaštovek se ptala kachňátka, a ty jim též řekly snad že na rybníce bude, tam prý plave mnoho kachniček.

Šla tedy kachňátka k rybníku, ale než tam došla, nožičky si o kamení poškrábala a když k rybníku přišla, uviděla tam nějaké podivné strakaté kachničky — byly to divoké kachny, které tam přiletěly a v rákosí se usadily. Každá z nich měla kolem sebe mnoho maličkých kachňátek, jež chránila a opatrovala. Jen jedna plovla sama opodál ostatních, k té zamířila kachňátka a ptala se: „Jsi z našeho dvora? Jsi ty naše maminka?“

„Nejsem vaše maminka, ze dvora také nejsem, zůstávám v rákosí, moje děti jsou tamto ukryty, podívejte se!“

Kachňátka spatřila opravdu několik jejích mladětek přitulených v rákosí. Stará kachna hned k nim odplavala a odvedla si je dál do rybníka, kam ještě slunce svítilo.

A pět našich kachňátek smutně se ohlíželo, uvidí-li někde ještě nějakou kachničku a jak potkala některou, hned se jí ptala:

„Jsi ty naše maminka?“ a každá jim odpověděla: „Nejsem.“

Zatím se setmělo, kachňátkům bylo ve vodě zima, vylezla na břeh, posadila se na trávniček, přitulila se k sobě, jedno druhému položilo hlavičku na tělíčko, jedno druhé zahřívalo a tiše si povzdychovalo, až konečně ti ubozí malí sirotečkové usnuli.

Ráno je sluníčko vzbudilo. Kachňátka vklouzla zas do vody, hledala něco k jídlu — mnoho toho žádné neulovalo. Kachnám, které byly na rybníce, nebylo vhod, že se jim stále pletou v cestu cizí kachňátka, jak jen dost málo se k nim přiblížila, už po nich zobákem mířily a je odháněly. Proto vylezla malá kachňátka raději z vody na břeh a jako u večer stulila se k sobě tak, že to vyhlíželo jakoby tam ležela hromádka žlutého peří.

Bylo poledne a tu šla kolem malá Bětuška; babička poslala ji natrhat trávy pro kozu. Bětuška naškubala plný klín trávy a vracela se právě domů,

když tu zahlédla kachňátka v trávě. Ihned si vzpomněla na to, že se hospodyně ztratilo pět kachňátek a volala na ně: „Dlidlidli, lidušky, lidušky, jste naše? Pojdte domů!“

Kachňátka poznala milý hlásek Bětuščin, zvedla se honem a jakoby si požalovat chtěla, že maminku nenašla, volala žalostně „pichpichpich“ a batolila se k Bětušce.

„Má kačátka, ubožátka, jste tu jako sirotečkové, pojdte ke mně, pojdte,“ volala Bětuška. Sedla si na zem a dala je do zástěry na trávu a jakoby jim rozuměla, proč tak naříkají, povídala: „Vidíte, moje kačátka, vy nemáte maminku, která by vás chránila a domů přivedla, proto jste zabloudila. Ó, já vím, bez maminky je dětem zle, vždyť já také nemám maminku, ale mám aspoň hodnou babičku, ta mne má ráda. A vy, chudinky, nikoho nemáte, ale já si vás teď vezmu sama na starost, nikdo vás nesmí šidit, moje chudinky, a stýskat se vám také nebude.“

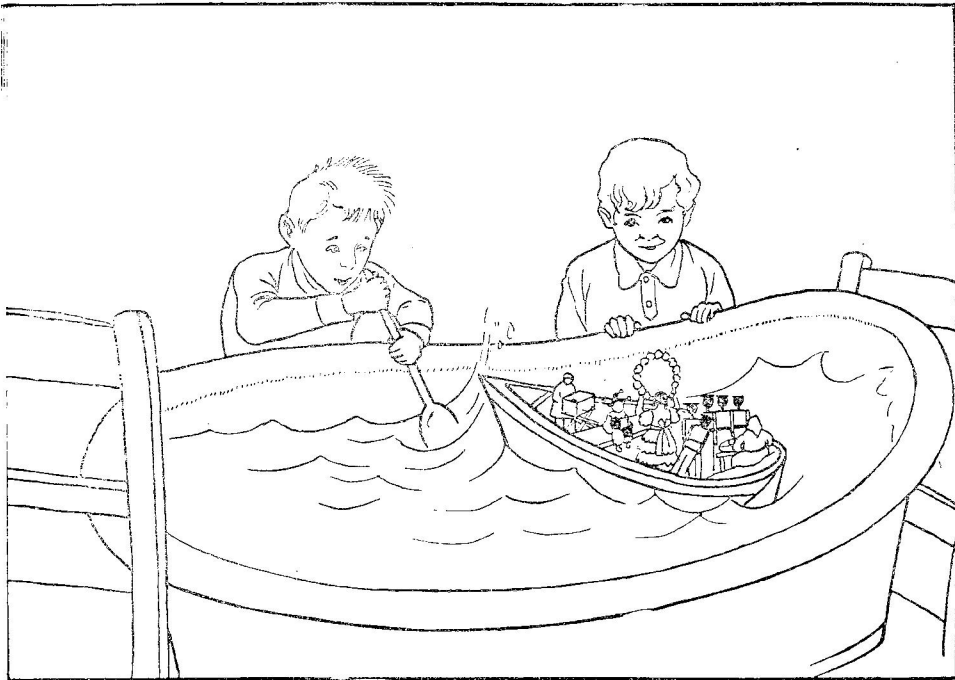
Kachňátka usnula Bětušce v zástěře a ta je donesla až na dvůr a postavila je pak ke žlábků, plnému dobrého tvarohu. Ó je! To si pochutnaly kachničky. Hospodyně se radovala, že jsou doma, a Bětušku pochválila, že je přinesla.

A což když přišla kachňátka mezi husy a slepice — to bylo vyptávání — to bylo povídání!

Bětuška splnila co slíbila, starala se o kachňátka, pamatovala na ně včas s jídlem, před cizím

psíkem je chránila, a za to jí měla kachňátka ráda; jak na ně jen zavolala, všechna k ní přiběhla, nebála se jí, z ručky jí jedla, ona je hladívala a jim se už tak nestýskalo.

BOUŘE.

Na stolku malého Jarouška sešla se podivná společnost. Stálo tam pět dřevěných vojáčků, hezounký námořníček, koník s plechovým kočárkem — tak maličkým, že by se v něm jen pramalinká myška mohla voziti. Byla tam též ovocnářka s rukama o boky opřenýma, před sebou měla lavičku, na níž z celé hromady zbylo již jen jediné hliněné jablíčko. Nescházel tam ani chlupatý čertík s vidlemi v ruce a husar bez koně. Kašpárek z divadélka opíral se o jednorukého kolovrátkáře, u něhož seděl strakatý pejsek s uraženou hubičkou, ale pěk-

nýma černýma očima z korálků. I zlaté prasátko měl tam Jaroušek.

Uprostřed všech stála na podložce z bílého hedvábného papíru krásná cukrová panenka s dortu. Měla růžovou sukničku, pozlacený živůtek a kolem pasu uvázanou dlouhou bílou hedvábnou stužku. V drobounkých ručkách držela nad hlavou věneček z růží. Růžičky byly tak krásné jako její tvářičky — bílé a růžové.

Všichni panáčkové i ovocnářka, ba i ten čertík a pejsek hleděli upřeně na krásnou panenku, líbila se jim všem — ale ona dívala se někam vysoko — ani jednou nepohlédla na své sousedy. Byla to pyšná panenka.

Do pokoje přiběhl Jaroušek. V ruce nesl pěknou dřevěnou, červeně a bíle natřenou loďku s dvěma sedátky a bílou napjatou plachtou. Postavil se u stolku a zvolal: „To je sláva! Maminka mi dovolila, abych si pouštěl lodičku ve vaně. Budete se převážet, pojedete třeba až do Ameriky. To jsi, námořníčku, rád, vid! Ó, já se těším, všecky vás svezu!“

Ač byly hračky většinou porouchány, přece byly Jarouškovi milé. Opatrně bral jednu po druhé a kladl na víko krabice. I cukrovou panenku tam postavil. „To bude královna,“ povídal, „a vy, vojáčekové, budete její stráží!“

Jaroušek vystěhoval si všecko do kuchyně. Dřevěná židle, podložená pod jedním koncem vany byla přístavem a židle pod druhým koncem byla

Amerikou. Voda ve vaně byla mořem. Lodička Jarouškova byla sice dosti velká, ale vše najednou se tam přece nevešlo. Nic nevadí. Jaroušek to sveze na dvakrát. Veslo má pořádné, velké — vypůjčil si mamčinu měchačku na prádlo.

Nejprve dopravil na loď námořníka, pak kočár s koněm, husara, zlaté prasátko i psa a naposled postavil mezi ně čertíka s napomenutím, aby po cestě nic nevyváděl.

Klidně plula lodička po vodě. Jaroušek ji tak obratně řídil, že se ani nezakolísala. Do Ameriky je plavba dlouhá! — Loďka objela několikrát kolem, než mohli cestující vystoupit na břeh v Americe. Prázdná loď vrátila se pak pro ostatní. — Teď pojedou královna a její stráž i jednoruký kolovrátkář, který byl přijat na loď místo kapely. Však tu stojí ještě ovocnářka a Kašpárek! — Oba by rádi také vsedli na loď. Místa je dost — snad nebudou královně překážet? Ba, zrovna je to dobře tak — aspoň může ovocnářka královně nabídnout jablíčko, kdyby ji snad po cestě trápil hlad. A Kašpárek bude po cestě královnou obveselovat svými žerty.

Jaroušek sám se zaradoval, že mu to tak napadlo. Opatrně postavil do loďky královnu, pak pět vojáků jako její stráž kolem ní; na jeden konec lodi postavil kolovrátkáře, na druhý ovocnářku, aby byla rovnováha. Ale kam s Kašpárkem? To je takový neposeda — chvilku stát nevydrží — toho posadí na lavičku.

A teď s Bohem! Pluj, lodičko, do Ameriky. Ještě neobjela loďka jednou kolem, když přišel Jarouška navštívit dobrý přítel — sousedův Ivánek.

To bylo otázek a vypravování o plavbě do Ameriky!

Ivánek se zamyslíl na okamžik a pak se ptal Jarouška:

„A což, bouře na moři byla?“

„Nebyla,“ odpověděl Jaroušek.

„To ji musíme udělat! Přece na moři často bývá bouře. Dej sem veslo, já udělám velké vlny, aby se loďka houpala!“

Jaroušek dal mu měchačku a Ivánek veslem sem — tam prudce ve vodě pohyboval, až voda vysoko špláchala. Lodička se rozhoupala, div že se nepřevrátila — Jaroušek však o to dbal, aby se nepřiblížila břehům, by o ně nenarazila — sic by bylo zle!

Tu zase připadlo něco nového Ivánkovi.

„Počkej,“ povídal, „mám doma plechovou rybu, to bude žralok, pustíme ho také do vody, pak nalámeme kousíčky dřeva, to budou ryby, ty také musí být v moři!“ Sotva dořekl, odběhl domů.

Jarouškovi tak se zalíbil tento nový nápad Ivánkův, že zapomněl míti pozor na lodičku a honem běžel ke kamnům nalámat dřívěk, aby měl vše připraveno, než se Ivánek s rybou vrátí.

A na moři bylo neštěstí hotovo! — Lodička zmítala se na rozhoupané vodě sem — tam — až pojednou prudce narazila na stěnu vany — bum!

a zase — bum! Kašpárek, který již dříve spadl strachem pod lavici, převalil se na zemi a podrazil cukrové královně nohy! Cukrová panenka se zakolísala, ale již tu byla ku pomoci ovocnářka. Pohnula se, nastavila loket a dívala se na panenku, jakoby chtěla říci: „Chyt se mne, panenko, chyt, ať nepadneš!“ Ale pyšná panenka uhnula se pomocné ruce ovocnářky — a žbluňk! — spadla do vody! — Jak to vojáčkové spatřili, všichni hrnuli se k okraji loďky — jistě, že chtěli zachránit královnu — ale svalili se všichni na hromadu přes Kašpárka, který, jak se zdálo, uprostřed loďky strachem umíral.

Voda se znenáhla ztišila, bylo po bouři. Loďka se zastavila, vojáčkové však zůstali ležet. Dva z nich dívali se přes okraj loďky do vody, snad chtěli ještě zahlédnout královnu? — Možná! Vždyť i kolovrátkář i ovocnářka skloněni byli k té straně, kam spadla. Jistě ji litovali. Taková hezká panenka to byla — ale pyšná — tuze pyšná!

Trvalo hezkou chvíli, než Ivánek žraloka našel, pak přiběhl s ním k Jarouškovi, který již měl nalámáno dřívěk — rybiček — že by je nesnadno spočítal.

Oba hoši pospíšili teď ke svému moři. Jaroušek hodil rybky do vody a Ivánek hned mezi ně pustil žraloka na nitce uvázaného a rejdlil s ním mezi rybkami.

Náhle Jaroušek zadíval se na loďku a zvolal:

„Co se stalo? všichni vojáčkové leží na dně lodky a cukrová panenka je pryč! Jistě spadla do vody!“

Sáhl do vody, aby ji zachránil — ale odtud vytáhl jen drátek, na němž dříve upevněny byly růžičky a vylovil bílou stužku — — po cukrové panence ani památky! Rozplynula se ve vodě!

Jarouškovi zatřásla se bradička — málem už by se byl dal do pláče.

Ivánek vzal ho kolem krku a rychle pravil: „Víš, Jaroušku, to ji jako můj žralok snědl! Na moři se přihází často takové neštěstí! Víš, tatínek povídal, že též někdy při bouři celé koráby se potopí, a všichni lidé, co na něm jsou, zahynou. Buď rád, že to jen tak dopadlo. Podívej se, všichni ostatní se zachránili, loď se neztroskotala — ale přece jaká to byla bouře!“ Jaroušek se upokojil. Převážel znovu své milé panáčky a zvířátka, ale měchačky již Ivánkovi do ruky nedal — nechtěl, aby se moře znovu rozbouřilo, a aby jeho milé panáčky takové neštěstí potkalo, jako cukrovou panenku — pyšnou královnu!

SILNÝ JAN.

Na vysokých Tatrách, jak sokolí hnízdo, vypínal se hrad, v němž sídlil mocný kníže, jenž měl jedinou dceru, princeznu Slávku, o jejíž kráse a dobrotě šířila se pověst daleko, široko do světa.

Nebylo divu, že tato pověst došla též k sluchu vládce sousední říše, mocného čaroděje, který byl znám jako rozmařilý marnotratník a bezohledný tyran, o jehož ukrutnostech vyprávělo se daleko za hranicemi jeho říše. Ten zatoužil po princezně a chtěl, aby se stala jeho chotí — ale věda, že by kníže nikdy k tomu nesvolil, rozhodl se, že zmocní se jí lstí.

Měl ve³ svých službách dvouhlavou, obludnou saň, které rozkázal, aby se zmocnila princezny, zanesla ji do bezpečného úkrytu a tam aby střežila ji do té doby, než on, čaroděj, se vrátí z boje, který vedl právě se svými sousedy.

Obludná saň přiletěla do zahrady, kde se právě princezna procházela s dívkou, svojí společnicí —

uchopila princeznu svými drápy a jako střela zmizela s ní v dálce.

Polekaná dívka princeznina s hlasitým nářkem volala o pomoc — — — Seběhli se hradní strážci, ale saň byla již se svou kořistí vysoko s dosahu jejich zbraní! — Jen větve a koruny stromů, jež saň zasáhla svým chvostem, zpřeráženy padaly k zemi a s nimi i bílá rouška princeznina.

Zpráva o tom roznesla se bleskurychle od Tater až po Šumavu. Marně kníže hledal úkryt saně, marně rytíři vydali se na cestu za osvobozením princezny — nikdo nemohl nalézt jejího úkrytu.

Pod Čerchovem v šumavské vsi žila vdova se svým synem Janem, který měl takovou sílu, že se mu nevyrovnal nikdo v širém okolí. Byl to pěkný, statný junák. Sotva, že zaslechl zprávu o únosu princezny Slávky, rozhodl se, že ji vysvobodí z moci obludné saně. Řekl to své milé mamičce a ta schválila jeho úmysl.

„Dobře tak, můj milý Jene, jdi, Bůh ti pomůže!“

Matka upekla Janovi bochníček chleba na cestu, z truhlice vyndala starý plášť po dědovi a z komory přinesla hůl po otci. Obé mu dala. Rozloučili se spolu, matka si poplakala a Jan odešel do světa.

Statně si vykračoval. Třetího dne, když šel lesem, strhla se veliká bouře. Hrom burácel, vítr svištěl a ohýbal větve stromů, až praskaly. Blesk stíhal blesk, déšť lil se proudem. A tu Jan pojednou potkal vetchého stařečka.

Stařeček neměl haleny, jen režnou košili — byl všecek promoklý a zkřehlý. Potácel se, stromů se chytal, aby jej vítr neporazil. Jan jej pozdravil a povídal:

„Je vám zima, stařečku, což?“

„I ba,“ odpověděl stařeček, „zima až do kostí mi vniká!“

Jan sejmul plášť a dal ho stařečkovi.

„Vezměte si můj plášť,“ povídá, „vy ho spíše potřebujete než já, a moji hůl také si vezměte, opřete se o ni, lépe se vám půjde!“

Stařeček se radostně usmál a ptal se:

„Ty mi daruješ plášť i hůl? Dáš mi to rád a nebudeš toho litovat?“

„Nebudu, stařečku, však jsem mlád, zimy necítím, jsem zdrav, není mi třeba podpírati se cestou!“

„Zaplat Pánbůh,“ děkoval stařeček; zahalil se do pláště, do ruky vzal hůl a rozešli se.

Vítr hvízdal a déšť neustával. Jan si pomyslíl:

„Dobře jsem udělal, že jsem dal plášť a hůl stařečkovi — co by si ubožák počal v takovém zlém povětrí!“ V noci se bouře utišila a Jan ztrávil noc v lese šťastně a dobře se mu spalo. Ráno probudil se osvěžen a vydal se na další cestu. — Byla to cesta daleká! Šel a šel, až přišel na hory ke knížecímu hradu, s jehož věží vlály černé prapory. Kolem bylo tak ticho, že z toho až smutek do srdce zapadal.

Pod hradem seděla babička a té se Jan ptal, je-li to pravda, že princeznu Slávku odnesla dvouhlavá saň?

„Je to pravda,“ smutně pravila babička. „Všichni pro princeznu truchlíme. Zmizela naše holubička bílá! Naše princezna Slávka měla takový dar od Boha, že svým líbezným úsměvem rozsívala štěstí kolem sebe. Její oči byly jako dvě zářící hvězdy, — na koho se podívala, tomu do srdce vešla radost — taková veliká radost, že naplnila srdce jeho láskou k celému světu. — Nebylo u nás lidí nešťastných ani zlých! A teď je konec našemu štěstí, místo radosti zármutek rozhostil se v celé naší zemi! Obludná dvouhlavá saň přiletěla a odnesla nám naši milovanou, krásnou princeznu a nikdo neví kam!“

„Ani kníže to neví?“ ptal se Jan.

„To nevím, synáčku,“ odpověděla babička.

Jan šel do hradu, řka jen, že se na to zeptá.

Předstoupil před knížete a ohlásil mu, že chce vysvobodit princeznu. Když kníže spatřil před sebou statného junáka, zaradoval se, a pln důvěry v Janovu sílu, zvolal:

„Vysvobodíš-li princeznu z drápů dvouhlavé saně, dám ti ji za ženu!“

Jan se ptal knížete, ví-li, kde saň skrývá princeznu?

„Nevím,“ odvětil kníže, „nikomu se nepodařilo dosud vypátrat jejího úkrytu.“

Jan pravil: „Však já ji najdu, byt i na konci světa byla ukryta!“

Kníže nabídl mu zbraně i brnění, ale Jan ani jedno ani druhé nepřijal, řka, že spoléhá na svoji sílu. Rozloučil se s knížetem a vydal se na další cestu. —

Mnoho dní uplynulo. Jan přešel hory, údolí i lesy, o lidské obydlí nezavadil — až tu jednou s večera v lese — kde se vzala, tu se vzala — stojí před ním pěkná mechová chaloupka. Zaklepal na dveře a z chaloupky ozval se přívětivý hlas:

„Zdráv došel! Vítám tě, Jene!“

A hle — koho tu spatřil — bělovlasého stařečka, jemuž tehdy v bouři daroval svůj plášť a hůl! Stařeček pokročil mu vstříc a s úsměvem pravil:

„Zůstaň u mne přes noc. Tys pomohl mně, já pomohu tobě. Odpočiň si, vezmi si chleba, ráno mi povíš, kam se ubíráš!“

Ráno Jan se probudil, hle — stařeček stojí u něho, usmívá se a povídá:

„Jdeš do světa, chceš vysvobodit princeznu Slávku?“

„Ano, ale jak to víte, stařečku?“

„Všecko vím!“ povídá stařeček, „a chci ti pomoci, protože jsem seznal, žeš dobrý člověk. Vložím v tvoje ruce velkou moc, neboť vím, že ji jen k dobrému užiješ. Za tvůj plášť dám ti svůj. Vezmeš-li jej na sebe a pomyslíš si: ať jsem tam — neb tam — ihned se octneš, kde si přeješ. Za tvou hůl dám ti cep — udeříš-li jím do země, neb do skály,

ihned se otevře před tebou. Země tvé otčiny chová v sobě nesmírné bohatství, a to vše, otevřeš-li ji, vydá ti odměnou za tvou práci. Však cep bude též tvou zbraní, jím skolíš dvouhlavou saň. Pamatuj si však, že nestačí k tomu jen síla — i odvahu k činu musíš mít!“

Jan nevěděl ani, jak děkovat stařečkovi. Bez jeho pomoci sotva by cíle svého dosáhl — teď však jistě podaří se mu najít úkryt saně a vysvobodit princeznu.

Poděkoval stařečkovi a rozloučil se s ním. Přehodil si plášť přes ramena a pomyslně si:

„Ať jsem hned u skrýše zlé saně!“

A nežli se nadál, octl se před vysokou skalou. Obhlížel ji, obcházel, leč nikde vchodu do skrýše saně neviděl. A přece, nevěda, stál u samé skrýše, v níž čaroděj věznil princeznu. Uvnitř skály byla nádherná síň plná ozdob a drahokamů! Tam soužila se princezna Slávka, jejíž smutný osud bolestně dojímal srdce dívek, které ji zde obsluhovaly. Pomoci ji však nemohly, neboť hlídala ji dvouhlavá obludná saň.

Jan vší silou udeřil cepem do skály. S ohromujícím rachotem rozestoupila se skála a proti Janovi vyšlehl plamen a vyvalil se hustý dým. Na to skála zase se zavřela. Jan podruhé udeřil cepem do skály — skála znovu se otevřela a v ní objevila se jeskyně, odkud šlehaly plameny na všechny strany. Země se chvěla.

Jan zavolal silným hlasem:

„Vyzývám tě k boji, obludná sani!“

Místo odpovědi ozval se ohlušující ráchot a praskot, zároveň mocný plamen vyrazil z jeskyně a naplnil vzduch žárem vše spalujícím. Ale Jan se nelekl. Po druhé mocným hlasem vyzval saň k boji a očekával ji s cepem k ráně připraveným. A tu objevila se saň — obluda dvouhlavá vyřítla se s řevem proti němu, z očí sršely jí blesky a z obou otevřených tlam sálal oheň.

Jan s odvahou pokročil vpřed, zatočil cepem nad hlavou a mocnou ranou srazil hlavu obludě.

Saň vrhla se zuřivě proti němu. Jan znovu se rozpráhl, udeřil cepem a naráz rozpoltil ji druhou hlavu — a již svíjela se přemožená saň u jeho nohou!

Oheň v jeskyni pohasl; Jan vešel rychle do jeskyně a zanedlouho již vyvedl odtud chvějící se princeznu Slávku.

Věru, pravdu měla babička, která krásu princeznu tolik velebila! Jan díval se na ni jako na zázrak boží — tak krásná byla!

A když mu za vysvobození děkovala a na něj se usmála — tu do jeho srdce vešla radost — taková velká radost, že naplnila jeho srdce láskou k celému světu!

Princezna Slávka děkovala za vysvobození a zaplakala radostí. Jan ji těšil, že co nevidět bude doma u svého otce. Přehodil svůj plášť přes ramena chvějící se princezny a šel si pro svůj cep, který ležel nedaleko přemožené saně.

V tu chvíli princezna vzpomněla na svého otce a zatoužila po něm: „Kéž bych byla doma, u svého otce!“

Jakmile toto přání vyslovila, splnilo se jí. A když Jan se vrátil s cepem — nikde princezny neviděl.

Zprvu se polekal, ale pak vzpomněl si, že princezna měla jeho plášť, a že jistě vyslovila přání být doma a tak zmizela mu i s pláštěm. — Což dělat? Princezna bude doma dříve než on — nic nevadí — jen když je vysvobozena. Však on si najde cestu k ní!

* * *

V knížecím hradě a okolí panovala radost k nevypsání! Když princezna jako s nebe spadlá octla se v zahradě před knížetem, tento nechtěl ani věřit svému zraku, až když jej obejmula a líbala, zvolal:

„Slávko, dcerko moje zlatá, tys to jistě? Jak jsi se tak náhle mohla k nám vrátit?“

Vypravování pak konce nebylo. — Kníže dal rozhlásiti tuto radostnou novinu po vší zemi. Kde kdo se radoval, lidé putovali ke hradu, aby se potěšili pohledem na svoji bílou holubičku — na nalezenou princeznu. Kníže dal zároveň vyhlásiti, aby princeznin vysvoboditel se přihlásil, že rád dostojí svému slibu — leč po Janovi nikde ani vidu ani slechu nebylo. Marně čekali na jeho návrat. Když se dlouho nevracel, princezna zesmutněla a naříkala si:

„Já jsem zavinila jeho osud — mne vysvobodil a sám snad zahynul!“

Kníže, aby princeznu Slávku rozveselil, rozkázal uspořádat různé slavnosti a rytířské hry, k nimž sjelo se mnoho rytířů se všech stran světa.

Mezi rytíři byl též vládce sousední říše — čaroděj. Jakmile se dozvěděl, že jeho obludná saň byla přemožena a princezna vysvobozena, zle se rozlítil a přemýšlel, jakou lstí by se znovu zmocnil princezny. Proto, když uslyšel, že kníže pořádá slavnosti a rytířské hry, ihned se rozhodl, že se jich zúčastní.

Oděl se nádherným rouchem, zlatem a drahokamy se třpytícím, vsedl na svého vraníka a vydal se na cestu s četným průvodem svých dvořanů.

Právě, když byly slavnosti v nejlepším proudu, vracel se Jan. Zaslechl hudbu a pomyslně si:

„Hle, i beze mne jsou veselí! Musím se podívat, co se děje!“

Vmísil se mezi diváky a nepozorován přiblížil se k místu, odkud kníže a princezna sledovali hry. Zvědavě pozoroval rytíře a s účastí sledoval jejich zápasy.

Vládce čaroděj přemohl každého rytíře, s nímž zápasil a zůstal vítězem. Po skončeném turnaji přistoupil k místu, kde seděl kníže s princeznou a dvořany. Poklonil se, hrdě se vypjal a pravil:

„Zvítězil jsem nade všemi! Vysvoboditel princezny Slávky nehlasí se o svou odměnu — snad zahynul v boji se saní. A nezahynul-li a vrátí-li se,

pak pustím se s ním v zápas a přemohu jej také, neboť chci, aby princezna stala se mojí chotí! Jsem bohat, vše, co mám, položím k nohám tvé krásné dcery, princezny Slávky!“

Kníže pravil: „Nestačí jen bezohledností zvítězit v zápasech se slabšími — pověz, jaké hrdinské skutky jsi vykonal ve svém životě?“

Pln pýchy odpověděl čaroděj:

„Válčil jsem na moři, potopil jsem na sta lodí s bohatým nákladem i s lidmi. Válčil jsem ve vzduchu; v kouzelném člunu vznesl jsem se jako orel do výše, odtud zničil jsem ohnivými střelami celá města, hrady, kostely i chýše. Jsem vládcem velké říše! Abych svůj národ zveličil, zmocnil jsem se na sta tisíc dětí jiných národů, vyrval jsem jim rodný jazyk a přinutil jsem je mluvit jazykem naším — tak vzrůstá můj národ, který bude nejmocnějším ve světě! Řci, kníže, uznáváš mé hrdinské činy?“ — —

Princezna otřásla se odporem a hrůzou. — Ale nežli mohl kníže odpovědět, předstoupil Jan a obrátiv se k čaroději vzkřikl mocným hlasem:

„Loupežník jsi, ne hrdina! Vari s cesty! Princezna je moje, neopovažuj se pozvedati očí k ní!“

Jan stál tu mávaje cepem nad hlavou. Princezna jej poznala, povstala a radostně zvolala:

„Jene! Můj vysvoboditeli!“

Ale v té chvíli čaroděj zběsile se vrhl na Jana. Ten však byl připraven. — Mocnou pravicí uchopil čaroděje za kabátec, vyzvedl jej do výše, zatočil

jím ve vzduchu a mrštil jím do písku. — Bouře potlesku zaburácela kolem. Dvořané čarodějovi sebrali bezvládné tělo svého vládce a za všeobecného posměchu lidu spasili se útekem.

Nyní teprve nastaly pravé radovánky. Kníže obejmul Jana a děkoval mu za vysvobození princezny. Když pak se vrátili do hradu, pravil kníže:

„Jene, tys bohatýr! Slíbil jsem ti, že dám ti Slávku za ženu — co jsem slíbil, splním rád! Dám ti i tento hrad, učiním tě knížetem, budeš panovati nad mým lidem. Jsi spokojen, Jene?“

Jan se poklonil, usmál se a pravil:

„Děkuji ti, kníže! Princeznu přijmu jako poklad nejdražší z rukou tvých — ale panovati nechci! Miluji svobodu, chci, aby všichni bratři moji těšili se zlaté svobodě se mnou! Vrátím se k nám, do té naší krásné, požehnané otčiny — a svoboden mezi svobodnými, prací dobudu si štěstí i blahobytu a má krásná princezna bude radostí a pýchou nás všech!“

Co zbývalo knížeti, než být Janovi po vůli! Po několika dnech vydal se Jan s princeznou na cestu do svého domova. Kočáru a koní nepotřebovali, vždyť Jan měl opět svůj kouzelný plášť. Zahalil se do něho i s princeznou, vzpomněl na svou rodnou zemi — a už byl doma u své mamičky! A mamička? Plakala radostí a radostí se šmála. — Celá ves se sběhla na přivítanou. Hoj, což to potom byla nevidaná svatba! Princezna Slávka blaženě se usmívala a na koho se usmála, tomu do srdce vešla ra-

dost — taková velká radost, že naplnila srdce jeho
láskou k celému světu!

Zvony slavně hlaholily a s hlaholem jejich roz-
létly se zvěsti od Šumavy k Tatrám o velikém
štěstí!

PSÁNO V R. 1918
(Psáno v r. 1918.)

O B S A H:

Jirka a Krakonoš	- - - - -	9
Jak šel kohoutek na posvícení	- - -	13
Původ svatojanských broučků	- - -	19
Pták Zlatohlav	- - - - -	24
Lesní skřítkové	- - - - -	33
Hrách	- - - - -	41
Honza u Krakonoše	- - - - -	52
Jak kachněátka hledala maminku	- - -	65
Bouře	- - - - -	73
Silný Jan	- - - - -	79

ZA KOUZELNOU BRANOU

Ludmila Tesařová:

ZA KOUZELNOU BRANOU

Illustroval Artuš Scheiner

Vydal nakladatel

E. Weinfurter v Praze II.

Vytiskly Grafické závody

Bedř. Brix v Pardubicích

